

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Raukeavan konkurssipesän suurimmat velkaerät

Jyrkinen, Anette

2017 Laurea

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Raukeavan konkurssipesän suurimmat velkaerät

Jyrkinen Anette
Liiketalous
Opinnäytetyö
Huhtikuu, 2017

Jyrkinen Anette

Raukeavan konkurssipesän suurimmat velkaerät

Vuosi 2017 Sivumäärä 60

Konkursseja säätelee vuonna 2004 voimaan tullut konkurssilaki (120/2004), jonka 1 luvun 1 §:n mukaan konkurssiin voidaan asettaa velallinen, joka ei kykene vastaamaan veloistaan. Konkurssiin asetettavan tahon tulee olla konkurssikelpoinen ja se voi olla esimerkiksi luonnollinen henkilö, yhtiö, säätiö, kuolinpesä, konkurssipesä tai muu oikeushenkilö.

Konkurssi alkaa silloin, kun velallinen asetetaan tuomioistuimen päätöksellä konkurssiin. Tällöin velallinen menettää oikeuden määrätä konkurssipesään kuuluvasta omaisuudesta ja määräysvalta siirtyy konkurssipesän hallinnolle, joka koostuu pesänhoitajasta ja velkojista. Konkurssipesän hallinnon tehtävä on konkurssipesän selvittäminen, eli pesän saattaminen siihen kuntoon, että sen omaisuus on myyty ja varat voidaan jakaa velkojille. Pesänhoitajan tehtäviin kuuluu myös muun muassa pesäluettelon ja velallisselvityksen laadinta.

Pyrkimyksenä konkurssimenettelyissä on, että velkojille kertyisi jako-osuuksia ja että konkurssi jatkuisi täysimittaisena lopputilityksen hyväksymiseen asti. Konkurssimenettely voi kuitenkin päättyä myös esimerkiksi raukeamiseen, jota tässä opinnäytetyössä on tarkemmin tutkittu.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää raukeavien konkurssipesien suurimmat velkaerät. Tässä opinnäytetyössä on selvitetty myös sitä, mikä velkaerä mahdollisesti aiheuttaa konkurssin, tai ainakin edesauttaa konkurssiin ajautumista. Opinnäytetyössä on selvitetty valittujen konkurssipesien suurimmat velkaerät, jotta jatkossa olisi mahdollista tehdä lisätutkimuksia esimerkiksi siitä, voisiko suuren velan kertymiseen puuttua aiemmin, jotta raukeavien konkurssipesien määrä saataisiin laskuun ja voitaisiin jopa ehkäistä konkurssien syntymistä varhaisella puuttumisella velkojen syntyyn.

Tämän opinnäytetyön tulos on, että verovelat ovat suurin velkaerä 48 prosentissa tutkituista konkurssipesistä, rahoituslaitosvelat 29 prosentissa, ostovelat 7 prosentissa ja muut velat 16 prosentissa.

Asiasanat: Konkurssi, konkurssilaki, velkaerä, konkurssin raukeaminen

Jyrkinen Anette

The biggest liabilities in lapsed bankruptcies

Year	2017	Pages	60
------	------	-------	----

Bankruptcies are regulated by a bankruptcy law (120/2004) that came into force in 2004. Pursuant to article 1 of the first chapter of the bankruptcy law, a debtor, unable to deal with his debts, can be forced into bankruptcy. The debtor forced into bankruptcy must be bankruptcy competent and it can be for example an individual, a company, a foundation, an estate, a bankruptcy or another legal entity.

The bankruptcy begins when a debtor has bankruptcy imposed on themselves by a decision of the court. At that moment the debtor loses his/her legal right to govern the property belonging to the estate and the authority is handed over to the administration of bankruptcy (consisting of a bankruptcy manager and creditors). The administration of bankruptcy is assigned to sort out the estate (meaning to sell the property and to make sure that the assets can be shared to the creditors). The bankruptcy manager is also responsible for making an estate inventory and a clearance relating to the debtor.

The aim of the bankruptcy proceedings is that the creditors accumulate shares and that the bankruptcy would continue in full-length until the approval of the final settlement of accounts. However, bankruptcy itself can also for example result in lapse of bankruptcy (which is studied more in depth in this thesis).

The aim of this thesis thus was to find out which are the biggest liabilities in lapsed bankruptcies. I also tried to find out which liability might be the cause of the bankruptcy, or at least the one that contributes to the drifting towards a bankruptcy. In this thesis the biggest debts of selected bankruptcies were studied, so in the future further research could be done to find out whether it would be possible to interfere earlier when large debts are accumulating, so that the number of lapsed bankruptcies could be diminished and possibly even some bankruptcies prevented.

As a result of the study I found out that in the cases studied; tax liabilities are the biggest debt (in 48 % of cases), financial liabilities (in 29 % of cases), purchased debts (in 7 % of cases) and other debts (in 16 % of cases).

Keywords: bankruptcy, bankruptcy law, liability, lapse of bankruptcy

Laki- ja lyhenneluettelo

HE	Hallituksen esitys
HO	Hovioikeus
KirjanpitoL	Kirjanpitolaki 1997/1336
KonkL	Konkurssilaki 2004/120
KO	Käräjäoikeus
TakSL	Laki takaisinsaannista konkurssipesään 1991/758
	Laki konkurssipesien hallinnon valvonnasta 1995/109
LTKieltoL	Laki liiketoimintakiellosta 1985/1059
OK	Oikeudenkäymiskaari 1734/4
PoliisiL	Poliisilaki 2011/872

Sisällys

1	Johdanto.....	7
1.1	Opinnäytetyön tavoite, tarkoitus ja tutkimusongelmat.....	7
1.2	Opinnäytetyön rakenne.....	7
2	Opinnäytetyön toteutus.....	8
2.1	Aineisto ja sen kerääminen.....	8
2.2	Aineiston analysointi.....	8
2.3	Opinnäytetyön luotettavuus ja yleistettävyys.....	9
3	Konkurssi yleisesti.....	9
3.1	Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssilain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.....	13
3.2	Konkurssin aloittaminen ja sen oikeusvaikutukset.....	14
3.3	Konkurssin jatkomenettely.....	17
3.3.1	Pesäluettelo.....	18
3.3.2	Velallisselvitys.....	19
3.4	Konkurssin jatkuminen ja päättyminen.....	22
3.4.1	Konkurssin säännönmukainen päättyminen.....	23
3.4.2	Konkurssiin asettamista koskevan päätöksen kumoaminen.....	24
3.4.3	Konkurssin peruuntuminen.....	24
3.4.4	Konkurssin raukeaminen.....	25
3.4.5	Sovinto.....	26
3.5	Konkurssin erityiset jatkumistavat.....	27
4	Tutkimustulokset.....	29
5	Yhteenveto, johtopäätökset ja pohdinta.....	42
	Lähteet.....	46
	Kuviot.....	48
	Liitteet.....	49

1 Johdanto

1.1 Opinnäytetyön tavoite, tarkoitus ja tutkimusongelmat

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, mitkä ovat raukeavien konkurssipesien suurimmat velkaerät. Ovatko ne verovelat, rahoituslaitosvelat, vakuutusmaksuvelat, ostovelat, palkkavelat, vuokravelat, yrityssaneerauksen aikana syntyneet velat vai muut velat? Opinnäytetyössä siis tutkitaan täten myös sitä, mikä velkaerä mahdollisesti aiheuttaa konkurssin, tai ainakin edesauttaa konkurssiin ajautumista. Lisäksi tässä opinnäytetyössä selvitetään, onko sellaisilla yrityksillä, joille on kertynyt samantyyppisiä suuria velkoja, joitain yhtäläisyyksiä.

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää konkurssipesien suurimmat velkaerät, jotta jatkossa olisi mahdollista tehdä jatkotutkimuksia ja selvittää lähemmin sitä, voisiko suuren velan kertymiseen puuttua aiemmin. Asiaa on tarve tutkia, jotta raukeavien konkurssipesien määrä saataisiin laskuun ja voitaisiin jopa ehkäistä konkurssien syntymistä varhaisella puuttumisella velkojen syntyyn.

Hypoteesi, eli oletamus, jonka totuutta ei tunneta, mutta se arvellaan totuudenmukaiseksi on tässä opinnäytetyössä se, että suurin velkaerä raukeavilla konkurssipesillä on verovelat. Joillakin yksittäisillä konkurssipesillä puolestaan on myös suuria rahoituslaitosvelkoja, mutta tämä ei koske hypoteesin mukaan kovin montaa konkurssipesää. Tämä hypoteesi on siten tämän opinnäytetyön lähtökohta.¹

1.2 Opinnäytetyön rakenne

Tämä opinnäytetyö rakentuu teoriasta sekä tutkimustuloksista ja niiden tarkastelusta sekä johtopäätöksistä. Teoriaosuudessa on selvitetty konkurssilakia ja konkurssimenettelyn vaiheita, niin raukeavien kuin muidenkin konkurssipesien päättymismuotojen osalta. Tutkimusmateriaali on saatu käyttöön Asianajotoimisto Ulla-Riitta Kylli Oy:ltä. Tutkimuksen otanta on neljäkymmentä konkurssipesää, joiden pesänhoitajana on toiminut asianajaja Ulla-Riitta Kylli Hyvinkäältä. Otanta on neljäkymmentä ensimmäiseksi konkurssiin asetettua asianajaja Ulla-Riitta Kyllin hoitamaa konkurssipesää, alkaen vuodesta 2014. Otanta sisältää osakeyhtiöitä, toiminimiä sekä yhden kuolinpesän.

¹ Vilkkä 2015, 222.

2 Opinnäytetyön toteutus

2.1 Aineisto ja sen kerääminen

Teoriaosuus on kirjoitettu pääasiassa oikeuskirjallisuuden ja lainsäädännön pohjalta. Käytössä on ollut painettuja sekä sähköisiä lähteitä. Tutkimusaineisto puolestaan on Asianajotoimisto Ulla-Riitta Kylli Oy:ltä Hyvinkäältä ja koskee asianajaja Ulla-Riitta Kyllin hoitamia konkurssipesiä. Pääasiassa tutkimusaineistona on ollut otannan, eli neljäkymmenen konkurssipesän asiakirjamateriaalit, joista suurimpana ja tärkeimpänä lähteenä on käytetty konkurssipesistä laadittuja pesäluetteloita. Pesäluettelot on laatinut konkurssipesien pesänhoitajana toiminut asianajaja Ulla-Riitta Kylli.

Tämän opinnäytetyötutkimuksen otannaksi, eli tutkittaviksi kohteiksi on valittu 2014 vuoden alusta lukien ensimmäiseksi konkurssiin asetetut neljäkymmentä konkurssipesää, joihin asianajaja Ulla-Riitta Kylli on määrätty konkurssipesän pesänhoitajaksi tuomioistuimen päätöksellä, asianajajan annettua tehtäviin suostumuksensa. Tämä otanta ja sen aikaväli on valittu siksi, että näistä on saatavilla tarvittavat aineistot, eli pesäluettelot on laadittu ja raukeamispäätökset tehty, mutta aineisto ja otanta on kuitenkin melko tuore ja näin ollen tutkimus on mahdollisimman ajantasainen. Otantaan sisältyy konkurssipesiä useilta eri aloilta ja myös eri yhtiömuotoja on useita. Mukana otannassa on osakeyhtiöitä, toiminimiä sekä yksi kuolinpesä. Konkurssipesiä on muun muassa kuljetus-, rakennus-, kiinteistönvälitys-, ravintola-, vähittäiskaupan-, palvelu-, tuotanto-, hoito-, korjaamo- ja leipomoaloilta. Otanta neljäkymmentä konkurssipesää on riittävä, jotta saadaan hyvä yleiskuva siitä, mitkä velkaerät ovat suurimpia.

Tämä opinnäytetyö on toteutettu otantatutkimuksena, sillä kokonaistutkimus olisi ollut epätarkoituksenmukainen, ollen erittäin laaja ja pitkä prosessi. Kokonaistutkimus olisi mahdollisesti ollut jopa mahdoton toteuttaa, sillä perusjoukko olisi ollut niin suuri.² Kokonaistutkimus on järkevää tehdä yleensä vain niissä tapauksissa, kun populaatio, eli perusjoukko on hyvin pieni.³

2.2 Aineiston analysointi

Opinnäytetyön tutkimusmetodina oli lainopillinen tutkimus, jossa käytettiin määrällisen, eli kvantitatiivisen tutkimuksen keinoja. Suurin osa oikeustieteellisestä tutkimuksesta onkin lainoppia, eli oikeusdogmatiikkaa. Oikeusdogmatiikka rakentuu voimassa olevien

² Holopainen & Nummenmaa & Pulkkinen 2014, 26-27.

³ Valli 2015, 158.

oikeuslähteiden varaan ja sen keskeisimpänä tutkimusongelmana on selvittää, mikä on voimassa olevan oikeuden sisältö käsiteltävässä tutkimusongelmassa. Lainoppi on siis oikeusjärjestykseen kuuluvien sääntöjen tutkimusta ja niiden sisällön selvittämiseen tähtäävää toimintaa, eli tulkintaa.⁴

Tämä opinnäytetyö on siis lainopillinen tutkimus, jonka toteuttamiseksi on poimittu velkoja koskevat luvut konkurssipesistä laadituista pesäluetteloista ja järjestetty ne excel- taulukoihin. Näiden lukujen pohjalta on laskettu prosentuaaliset velkojen osuudet, jotta tutkimus olisi mahdollista toteuttaa ja tutkimusongelma olisi selvitettävissä.

2.3 Opinnäytetyön luotettavuus ja yleistettävyys

Konkurssipesien velkarakenteet ovat monesti hyvin erilaisia, kuten on myös tässä opinnäytetyössä tutkittujen konkurssipesin osalta. Tutkimustulokset eivät täten ole täysin yleistettävissä. Tämän tutkimuksen otanta on suhteellisen pieni, eikä opinnäytetyössä ole tutkittu esimerkiksi kaikkia Suomen konkurssesja, jonka vuoksi ei voida yleistää, että nämä tutkimustulokset pätsivät kaikkiin Suomen konkurssesihin. Yleiskuvan tämä opinnäytetyö kuitenkin antaa melko kattavalla tavalla ja tutkimus on luotettava, sillä se on tehty konkurssipesien asiakirjojen pohjalta, joita voidaan pitää luotettavina.

3 Konkurssi yleisesti

Konkurssimenettely on yksi insolvenssimenettelyistä, eli maksukyvyttömyysmenettelyistä. Muita insolvenssimenettelyjä ovat Suomessa konkurssin lisäksi yrityssaneeraus, yksityishenkilön velkajärjestely sekä laajassa mielessä myös ulosmittausmenettely.⁵ Konkurssimenettely on menettely, jossa yhdellä kertaa koko velallisen omaisuus käytetään hänen velkojensa maksuksi suhteellisesti kunkin velan suuruuden mukaisesti.⁶

Konkurssia voidaan tarkastella liiketaloudellisena ilmiönä, jonka näkökulma on, että konkurssi on tapa poistaa markkinoilta tahot, joiden liiketoiminta ei ole enää kannattavaa. Toimijan maksuvalmius on tällöin niin heikko, ettei se enää kykene vastaamaan sitoumuksistaan pysyvästi ja aiheuttaa luottotappioriskin muille toimijoille.⁷ Toimijan täytyy olla konkurssiin

⁴ Husa 2010, 20.

⁵ Tuomisto 2010, 18.

⁶ Oikeusministeriö 2016.

⁷ Linna 2013, 1.

asetettaessa pysyvästi maksukyvytön ja maksukyvyttömyydellä tarkoitetaan sitä, ettei yritys selviydy maksuvelvoitteistaan käytettävissä ja saatavissa olevan rahoituksen avulla.⁸

Konkurssia voidaan tarkastella myös oikeudellisena ilmiönä ja konkurssia säätelee 01.09.2004 voimaan tullut konkurssilaki (120/2004), jolla Hallituksen esityksen 26/2003 mukaan kumottiin vuodelta 1868 oleva konkurssisääntö.⁹ Vuoden 1868 konkurssisäännön jälkeen konkurssilakia alettiin uudistaa vasta vuonna 1978 ilmestyneellä konkurssioikeuden kehittämiskomitean mietinnöllä, jossa hahmoteltiin konkurssilain tavoitteita ja periaatteita. Osa konkurssioikeuden kehittämiskomitean ehdotuksista toteutuivat 1990-luvun osauudistuksessa ja osa vasta vuoden 2004 konkurssilaissa.¹⁰

Konkurssilain 1 luvun 1 §:n mukaan velallinen, joka ei kykene vastaamaan veloistaan, voidaan asettaa konkurssiin siten kuin konkurssilaissa säädetään. Konkurssi on yleistäytäntöönpanomenettely ja se koskee velallisen koko omaisuutta sekä kaikkia velkoja. Konkurssiin asettamisesta päättää tuomioistuin velallisen tai velkojan hakemuksesta.¹¹

Konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun lain 1 §:n mukaan konkurssiasiamiehen tehtävä on valvoa, että konkurssipesän pesänhoitaja toimii lain sekä hyvän pesänhoitotavan edellyttämällä tavalla. Mikäli konkurssiasiamiehen tietoon tulee laiminlyöntejä tai väärinkäytöksiä, on konkurssiasiamiehen velvollisuus ryhtyä asiassa tarvittaviin toimenpiteisiin.¹² Apuna konkurssiasiamiehellä tässä asiassa toimii konkurssiasiaien neuvottelukunta, joka antaa suosituksia, joilla on tärkeä asema hyvän pesänhoitotavan kehittämisessä.¹³ Konkurssiasiaien neuvottelukunnan suositukset ohjaavat pesänhoitajan pesänselvitystä, mutta eivät ole muodollisesti sitovia. Konkurssiasiamies on julkinen viranomainen, jolle pesänhoitajan on raportoitava toiminnastaan.¹⁴

Seuraava kuvio 1 antaa yleiskuvan konkurssimenettelystä ja sen vaiheista. Konkurssimenettelyyn ja sen vaiheisiin perehdytään tarkemmin jäljempänä.

⁸ Laitinen 2014, 10.

⁹ Linna 2013, 1.

¹⁰ Koulu 2004, 26-27.

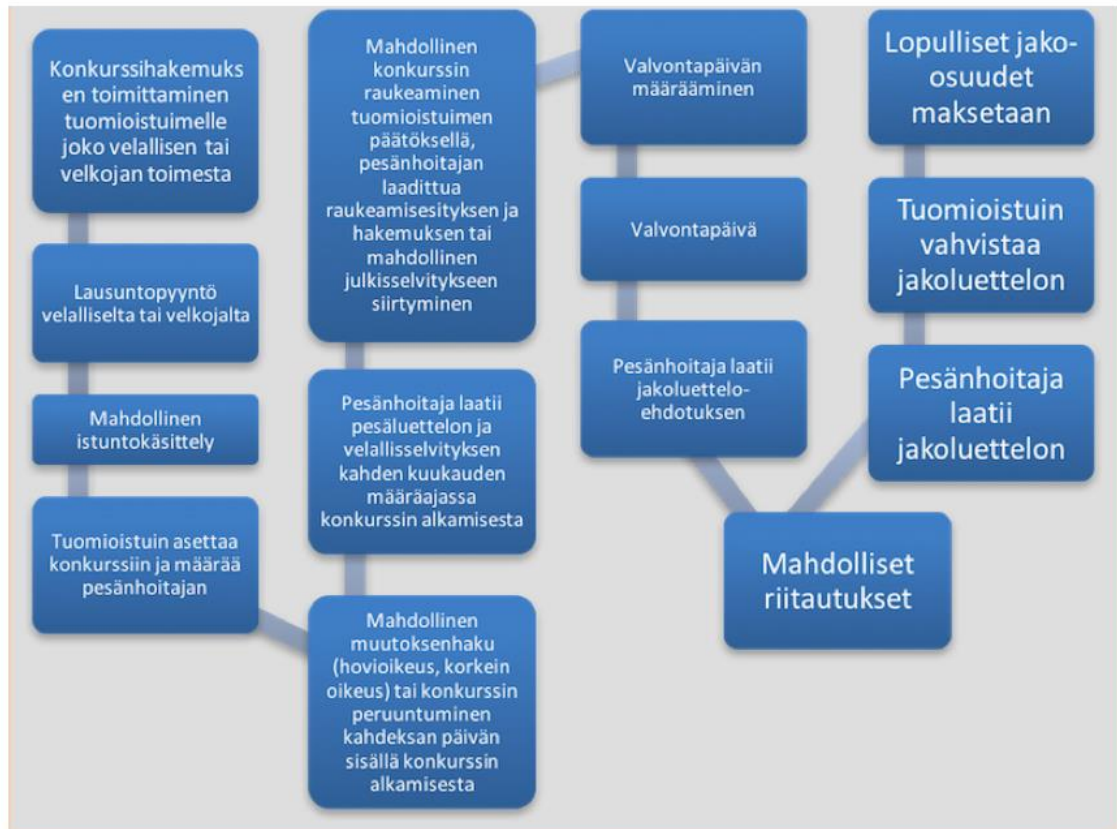
¹¹ Kokko & Salminen 2013, 3.

¹² Laaka 2004, 225.

¹³ Oikeusministeriö 2016.

¹⁴ Koulu & Lindfors 2010, 59.

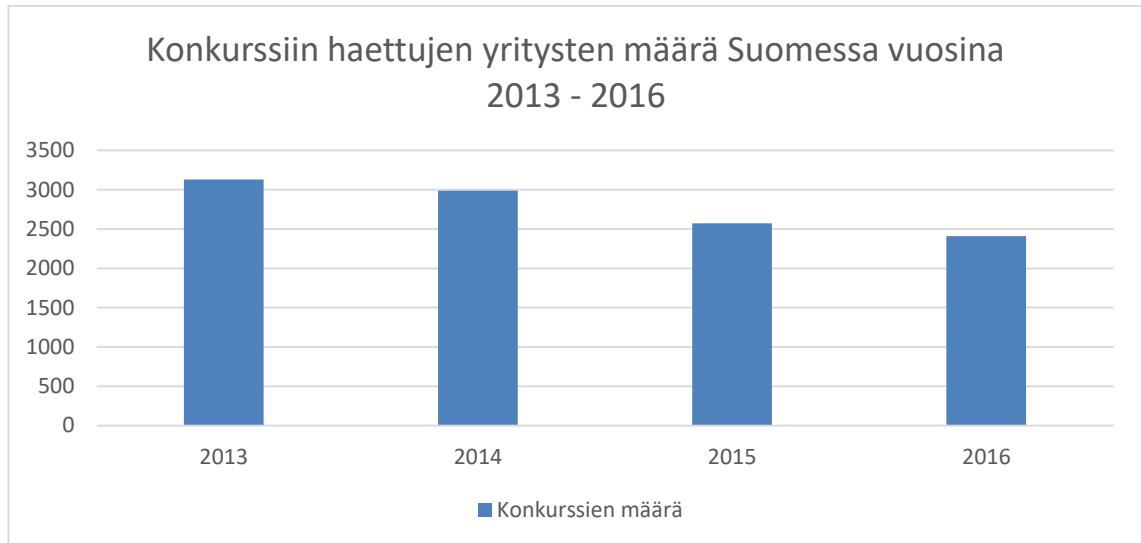
Konkurssimenettelyn vaiheet

Kuvio 1: Konkurssimenettelyn vaiheet

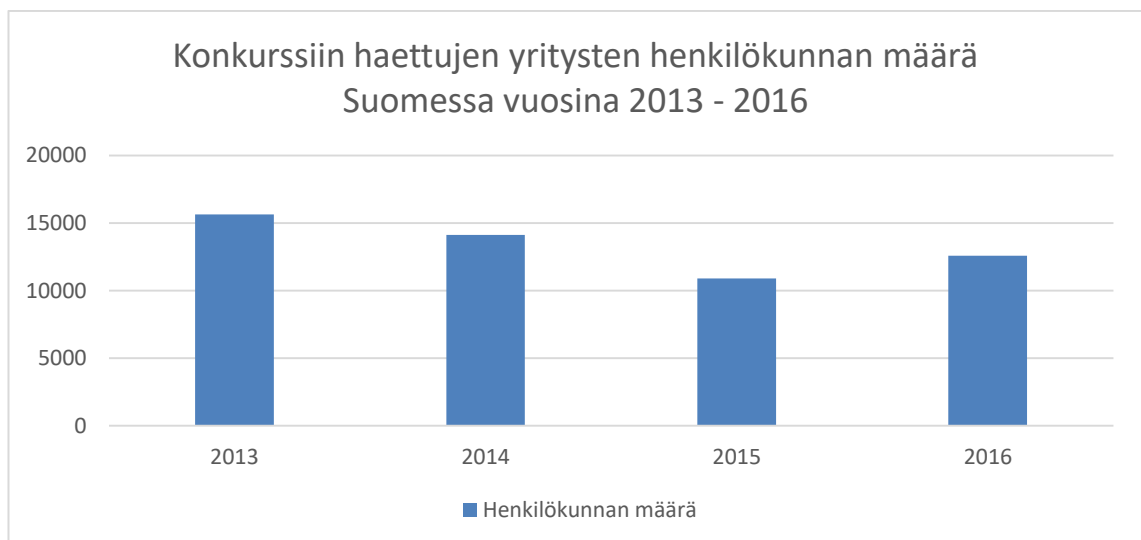
Tilastokeskus julkaisee Suomessa tilastoja käräjäoikeuksissa vireille tulleista konkurssihakemuksista. Konkurssitilastoissa vireille pannuilla konkurseilla tarkoitetaan kalenterivuoden aikana konkurssiin haettuja yrityksiä, yhteisöjä tai luonnollisia henkilöitä. Lisäksi Tilastokeskus julkaisee tietoja konkurssiin haettujen yritysten henkilökunnan määrästä Suomessa kalenterivuosittain.

Seuraavassa kuviossa 2 kuvataan konkurssiin haettujen yritysten määrää Suomessa vuosina 2013 - 2016. Näinä vuosina konkurssien määrät eivät ole vaihdelleen suuresti, mutta konkurssien määrä on vuosi vuodelta laskenut hiukan. Vuonna 2013 konkurssiin haettiin yhteensä 3131 yritystä, vuonna 2014 yritysten lukumäärä oli 2986 kappaletta, vuonna 2015 yrityksiä haettiin konkurssiin 2574 kappaletta ja vuonna 2016 konkurssiin haettujen yritysten lukumäärä oli 2408 kappaletta.

Kuvio 2: Konkurssiin haettujen yritysten määrä Suomessa vuosina 2013 - 2016

Seuraavassa kuviossa 3 on kuvattu konkurssiin haettujen yritysten henkilökunnan määrää Suomessa vuosina 2013 - 2016. Henkilökunnan määrässä on jonkin verran enemmän hajontaa, kuin konkurssiin haettujen tahojen määrässä, mutta suuria poikkeavuuksia ei tässäkään ole tutkitun ajanjakson osalta. Vuonna 2013 konkurssiin haettujen yritysten henkilökunnan määrä oli 15637 henkilöä, vuonna 2014 henkilökuntaa oli 14126, vuonna 2015 puolestaan 10902 henkilöä ja vuonna 2016 henkilökuntaa oli 12580.¹⁵

Kuvio 3: Konkurssiin haettujen yritysten henkilökunnan määrä Suomessa vuosina 2013 - 2016

¹⁵ Tilastokeskus 2014, 2015 ja 2016.

3.1 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssilain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esityksessä 12/2017 vp ehdotetaan muutettavaksi muun muassa konkurssilakia sekä konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteristä annettua lakia sekä ehdotetaan säädettäväksi laki velkajärjestelyrekisteristä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa alkaneen maksukyvyttömyysmenettelyn kuuluttamisesta ja rekisteriin merkitsemisestä annettua lakia sekä Suomen, Norjan, Ruotsin, Tanskan ja Islannin kesken vuonna 1933 tehdyn, konkurssia kokevan sopimuksen hyväksymisestä ja täytäntöönpanosta annettua lakia.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on lainsäädännön muuttaminen yhteensopivaksi Euroopan unionin uudelleenlaaditun maksukyvyttömyysasetuksen kanssa.¹⁶ Asetuksessa veloitetaan jäsenvaltiot perustamaan alueelleen yksi tai useampi rekisteri, pitämään sitä yllä ja julkaisemaan siellä tietoja maksukyvyttömyysmenettelyistä. Asetuksessa on lueteltu tiedot, jotka rekisterin tulee vähintään sisältää, mutta siellä voi myös julkaista muuta tietoa.¹⁷

Hallituksen esityksen mukaan tietosisältöä laajennettaisiin konkurssi- ja yrityssaneerausrekisterin osalta ja rekisteristä löytyvät tiedot tulisivat maksutta saataville yleisen tietoverkon kautta. Lisäksi pääsääntönä olleesta kuuluttamisesta konkurssi- ja yrityssaneerausasioissa luovuttaisiin. Konkurssin alkamisen oikeusvaikutukset, jotka ovat olleet kytkettyinä kuuluttamiseen, liitettäisiin jatkossa siihen hetkeen, milloin rekisteriin on tehty merkintä konkurssin alkamisesta.¹⁸ Kuulutusta konkurssin alkamisesta ei myöskään pääsääntöisesti enää julkaistaisi Virallisessa lehdessä, mutta se olisi kuitenkin mahdollista tarpeen tullen. Jatkossa olisi pesänhoitajan tehtävänä arvioida sitä, milloin kuulutus olisi tarpeellista julkaista. Kuulutuksesta tulisi jatkossakin käydä aina ilmi konkurssiin asettamisen päivämäärä ja kellonaika.¹⁹

Edellä mainittujen seikkojen lisäksi esityksessä ehdotetaan, että velkojat voisivat konkurssissa, yrityssaneerauksessa ja yksityishenkilön velkajärjestelyssä ilmoittaa saatavansa myös englannin kielellä, suomen ja ruotsin kielen lisäksi.²⁰ Mikäli valvontakirjelmä olisi toimitettu jollain muulla kielellä, kuin suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi ja se jouduttaisiin kääntämään, voitaisiin siitä aiheutuneet kustannukset vähentää velkojalle tulevasta jako-

¹⁶ HE 12/2017, 1.

¹⁷ HE 12/2017, 8.

¹⁸ HE 12/2017, 1.

¹⁹ HE 12/2017, 36.

²⁰ HE 12/2017, 1.

osuudesta.²¹ Ulkomaiset velkojat voisivat myös ilmoittaa saatavansa millä tahansa maksukyvyttömyysmenettelyn aloitusvaltion lainsäädännössä hyväksytyllä viestintäkeinolla.²²

26.06.2017 on tarkoitettu tulemaan voimaan lait konkurssilain muuttamisesta, yrityksen saneerauksesta annetun lain muuttamisesta, yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta ja toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa alkaneen maksukyvyttömyysmenettelyn kuuluttamisesta ja rekisteriin merkitsemisestä annetun lain 1 §:n muuttamisesta. Näiden lakien säännöksiä sovellettaisiin vain niihin maksukyvyttömyysmenettelyihin, jotka aloitetaan 26.06.2017 jälkeen.²³ 26.06.2018 muut lait on puolestaan tarkoitettu tulemaan voimaan.²⁴

3.2 Konkurssin aloittaminen ja sen oikeusvaikutukset

Konkurssilain 1 luvun 3 §:ssä säädetään, että konkurssiin voidaan asettaa luonnollinen henkilö sekä yhtiö, säätiö ja muu oikeushenkilö sekä kuolinpesä ja myöskin konkurssipesä.²⁵ Ei siis ole merkitystä, onko velallinen liiketoiminnan harjoittaja. Tässä asiassa Suomen insolvenssioikeus poikkeaa keskieurooppalaisesta, jossa vain yritykset ovat konkurssikelpoisia tahoja.²⁶ Konkurssiin ei kuitenkaan voida asettaa valtiota, maakuntaa, kuntaa, kuntayhtymää tai muuta kuntien julkisoikeudellista yhteistoimintaelintä, valtion liikelaitosta, itsenäistä julkisoikeudellista laitosta tai evankelis-luterilaista tai ortodoksista kirkkoa, niiden seurakuntaa tai seurakuntayhtymää.²⁷ Konkurssiin voidaan asettaa konkurssikelpoinen taho. Konkurssikelpoisuus on pysyvä ominaisuus eikä viittaa konkurssiin asettamisen materiaalsiin edellytyksiin.²⁸

Konkurssi alkaa konkurssilain 1 luvun 4 §:n mukaan silloin, kun velallinen asetetaan tuomioistuimen päätöksellä konkurssiin. Tuomioistuimen tekemään päätökseen konkurssiin asettamisesta merkitään päätöksen julistamisen tai antamisen päivämäärä, kellonaika sekä konkurssihakemuksen vireilletulopäivämäärä. Kellonaika merkitään päätökseen minuutin tarkkuudella, sillä konkurssin alkamisella on velalliseen ja velkojiin nähden merkittäviä oikeusvaikutuksia, sillä konkurssin alkamishetken perusteella tiedetään muun muassa konkurssipesään kuuluva omaisuus.²⁹

²¹ HE 12/2017, 37.

²² HE 12/2017, 14.

²³ HE 12/2017, 38.

²⁴ HE 12/2017, 1.

²⁵ Linna 2013, 80-85.

²⁶ Koulou & Lindfors 2010, 65.

²⁷ Linna 2013, 80-85.

²⁸ Linna 2013, 68.

²⁹ Kokko & Salminen 2013, 15.

Konkurssiin asettamista ennen jonkin tahon on kuitenkin haettava velallista konkurssiin ja tämän hakijatahon on oltava hakemiskelpoinen. Hakemiskelpoinen taho on joko velkoja tai velallinen itse. Viranomaistahoilla, konkurssiasiamiehellä tai ulosottomiehellä ei ole Suomessa oikeutta hakea velallista konkurssiin, paitsi mikäli viranomaistaho on myös velkojan asemassa.

Sekä velallis- että velkoja-aloitteista konkurssia koskee yleinen konkurssin materiaallinen edellytys eli maksukyvyttömyys. Mikäli velkoja hakee velallista konkurssiin, täytyy velkojan saatavan olla perusteeltaan selvä eikä saatava saa olla konkurssin tarkoituksiperiinin nähden määrältään liian vähäinen. Velkojalta ei saa myöskään puuttua oikeussuojantarve vakuuden tai saamisoikeuden lakkaamisen vuoksi, eli saatava ei saa olla maksettu, vanhentunut tai kuitattu. Mikäli velkojalla siis on selvä, riittävän suuri ja vakuudeton saatava, voi hän hakea velallisen konkurssiin.³⁰

Velkoja tai velallinen hakee velallista konkurssiin toimivaltaiseen tuomioistuimeen toimitettavalla kirjallisella konkurssihakemuksella, jonka sisältö on säädelty konkurssilain 7 luvun 5 pykälässä. Konkurssihakemuksen on oltava kirjallinen ja sen tulee sisältää hakijan vaatimus ja vaatimuksen perusteet, velallisen nimi, kotipaikka ja henkilö-, yritys-, tai yhteistötunnus, hakijan tai hakijan mahdollisen edustajan tai asiamiehen yhteystiedot, eli puhelinnumero ja osoite sekä tuomioistuimen toimivaltaisuuden perusteet.³¹ Konkurssihakemus käsitellään eri tavalla riippuen siitä, onko hakijan roolissa velkoja vai velallinen. Konkurssiin asetettavalle velalliselle, eli tulevalle konkurssipesälle määrätään pesänhoitaja, jonka määräämistä koskeva ratkaisu edellyttää suurimpien velkojien kuulemista. Mikäli hakijana on velkoja, kuullaan myös velallista pesänhoitajan määräämistä koskien.³² Pesänhoitaja määrätään hoitamaan konkurssipesän omaisuutta ja hallinnoimaan konkurssipesää. Pesänhoitajia voidaan myös määrätä useampia erityisestä syystä, esimerkiksi jos tehtävä on erityisen laaja.³³ Velallinen voi myös vastustaa konkurssihakemusta ja tässä tapauksessa asia voidaan käsitellä oikeudenkäynnissä.

Konkurssihakemus tulee vireille, kun se esitetään kansliassa tai erikseen annettujen säännösten mukaan katsotaan tuomioistuimelle annetuksi tai sinne saapuneeksi. Tuomioistuimen kanslia ennakkotarkastaa hakemuksen ja voi tarvittaessa pyytää hakijaa täydentämään sitä määräajassa, mikäli se on tarpeellista. Tuomioistuin voi jättää hakemuksen tutkimatta, mikäli sitä ei täydennetä määräajassa tai jos sitä ei muusta syystä

³⁰ Linna 2013, 80-85.

³¹ Kokko & Salminen 2013, 3.

³² Könkkölä 2013, 120-126.

³³ Kokko & Salminen 2013, 15.

voida ottaa tutkittavaksi, esimerkiksi jo alkaneen muun maksukyvyttömyysmenettelyn vuoksi.³⁴ Oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 6 §:n mukaan hakemus voidaan myös tuomioistuimessa hylätä, mikäli hakemus on selvästi perusteeton.

Konkurssilain 3 luvun 1 §:ssä säädetään, että konkurssin alkaessa velallinen menettää oikeutensa määrätä konkurssipesään kuuluvasta omaisuudesta ja määräysvalta siirtyy konkurssipesän hallinnolle.³⁵ Konkurssipesän hallinto koostuu konkurssipesän pesänhoitajasta sekä velkojista.³⁶ Konkurssin alettua velallinen menettää myös määräysvallan tehdä oikeustoimia ja konkurssilain 3 luvun 2 §:n mukaan velallisen itsensä konkurssin alkamisen jälkeen tekemä oikeustoimi ei pääsäännön mukaan sido konkurssipesää.³⁷

Konkurssin oikeusvaikutukset jaetaan henkilökohtaisiin, varallisuus oikeudellisiin ja prosessioikeudellisiin oikeusvaikutuksiin. Ensisijaisia vaikutuksia ovat varallisuus oikeudelliset, sillä konkurssi saa varallisuussuhteissa aikaan varallisuus oikeudellisia muutoksia, joista seuraa prosessioikeudellisia vaikutuksia.

Henkilökohtaiset oikeusvaikutukset liittyvät velalliseen tai lakimääräisiin edustajiin, mikäli kyseessä on oikeushenkilö. Näistä oikeusvaikutuksista säännellään konkurssilain 4 luvussa niiltä osin, kuin ne liittyvät konkurssimenettelyyn, muilta osin niistä säännellään asianomaisissa erityislaissa. Luonnollisen henkilön konkurssissa voi velallinen saada rajoituksia muun muassa kelpoisuuteensa yhteiskunnallisiin luottamustehtäviin sekä tuomioistuin voi esimerkiksi konkurssin alkamisen jälkeen määrätä velalliselle maastapoistumiskiellon, joka on voimassa kuitenkin enintään pesäluettelon vahvistamiseen saakka. Kieltokynnys maastapoistumismääräyksen antamiselle on kuitenkin korkea, sillä kyseessä on jyrkkä rajoitus.³⁸

Varallisuus oikeudelliset oikeusvaikutukset tarkoittavat sitä, että velallinen menettää oikeutensa määrätä konkurssipesään kuuluvasta omaisuudesta. Velallisen on lisäksi myötävaikutettava siihen, että omaisuuden haltuunottaminen pesänhoitajan toimesta onnistuu. Mikäli omaisuuden haltuunotto ei onnistuisi ja velallinen vastustaisi sitä, on pesänhoitajalla oikeus saada poliisilain 40 §:n mukaista virka-apua haltuunottotehtävän suorittamiseksi. Lisäksi varallisuus oikeudellisiin oikeusvaikutuksiin kuuluu se, ettei velallinen saa ottaa enää konkurssin alettua vastaan konkurssipesälle kuuluvia maksuja.³⁹

³⁴ Könkkölä 2013, 120-126.

³⁵ Könkkölä 2013, 155.

³⁶ Laaka 2004, 225.

³⁷ Könkkölä 2013, 158.

³⁸ Koulou 2009, 151-152.

³⁹ Koulou 2009, 155-160.

Prossioikeudelliset oikeusvaikutukset mahdollistavat sen, että konkurssipesä saa käyttää puhevaltaa oikeudenkäynneissä ja muissa lainkäyttömenettelyissä konkurssipesän varallisuutta koskien. Mikäli konkurssipesä ei käyttäisi puhevaltaansa, on velallisella tällöin oikeus jatkaa oikeudenkäyntiä.⁴⁰

3.3 Konkurssin jatkomenettely

Konkurssin alkamisen jälkeen konkurssimenettely jatkuu pesän hallinnon, eli pesänhoitajan ja velkojien toimin ja jatkomenettelyyn kuuluu pesän hallinnon jokainen toimi siihen saakka, kunnes konkurssi päättyy. Konkurssipesän hallinnon keskeinen tehtävä onkin pesän selvittäminen, eli pesän saattaminen siihen kuntoon, että sen omaisuus on mahdollista myydä ja kertyneet varat jakaa velkojille. Pesänhoitajan tehtävänä on myös kahden kuukauden määräajassa konkurssin alkamisesta laatia pesäluettelo ja velallisselvitys. Kahden kuukauden määräaikaan on kuitenkin mahdollista saada lisäaikaa hakemuksesta toimivaltaiselta tuomioistuimelta, mikäli tälle on tarvetta.

Pesäluettelossa luetteloidaan velallisen varallisuus, velat ja muut sitoumukset ja se on tärkeää laatia asianmukaisesti, jotta velkojien jako-osuudet voidaan määrittää. Velallisselvityksessä puolestaan avataan velallisen toimintaa ja konkurssiin johtaneita syitä ja se oikeastaan täydentää pesäluetteloa. Pesäluettelo ja velallisselvitys laaditaan jokaisessa konkurssimenettelyssä, sekä jatkuvissa, että raukeavissa. Joissakin tapauksissa myös velallisen kirjanpito saatetaan loppuun, taikka suoritetaan erityistarkastus.

Pesäluettelon ja velallisselvityksen laadintaa sekä pesän selvittämistä varten pesänhoitajalla on oikeus saada salassapidettäviä tietoja ja velallisella on tähän myötävaikutusvelvollisuus. Konkurssilain 4 luvun 5 §:ssä erikseen säädetään, että velallisen on annettava pesänhoitajalle pesäluettelon laadintaa varten tarvittavat tiedot. Monesti pesänhoitajalla ei kuitenkaan ole täydellisiä tietoja käytettävissään ja esimerkiksi monet varallisuuserät joudutaankin arvioimaan pesäluetteloon. Pesänhoitajan on kuitenkin konkurssilain 14 luvun 3 §:ssä säädetyn mukaan toimittava huolellisesti ja hyvää pesänhoitotapaa noudattaen sekä niiden käytettävissä olevien tietojen avulla, jotka pesänhoitaja on kohtuudella pystynyt hankkimaan. Pesäluettelon ja velallisselvityksen pohjalta päätetään siitä, raukeaako konkurssipesä vai jatkuuko se, sekä mahdollisesta julkisselvitykseen siirtymisestä.

⁴⁰ Koulun 2009, 160-162.

Pesänhoitaja saa työstään kohtuullisen palkkion, jonka määrään vaikuttavat muun muassa työmäärä, työn vaativuus sekä konkurssipesän laajuus. Mikäli pesän varat eivät riitä pesänhoitajan palkkioon, valtio maksaa varoistaan palkkiona ja kustannusten korvauksena enintään 1 000 euroa.⁴¹

3.3.1 Pesäluettelo

Konkurssilain 9 luvun 1 §:ssä säädetään, että pesänhoitajan on laadittava velallisen varoista ja veloista luettelo, jota kutsutaan pesäluetteloksi. Pesäluettelon tarkoitus on kuvata velallisen taloudellinen tilanne mahdollisimman luotettavasti ja kokonaisvaltaisesti sekä antaa todenmukainen kuva velallisen taloudellisesta tilanteesta konkurssin alkamisen hetkellä.⁴² Pesäluetteloon saadaan tietoja velallisaloitteisissa konkurssissa konkurssihakemuksen liitteistä, joissa on tiedot omaisuudesta ja veloista sekä velkojista. Lisäksi tietoja saadaan velallisen kirjanpitoaineistosta, mikäli sitä voidaan pitää luotettavana. Tarkentavia tietoja saadaan velalliselta sekä pankeilta, sopimuskumppaneilta ja velkojilta. Velallisen tulee myös vahvistaa pesäluettelo oikeaksi ja hänellä on rikosoikeudellinen vastuu tietojen oikeellisuudesta. Pesäluettelon vahvistamisella ja rikosoikeudellisella vastuulla pyritään osaltaan myös lisäämään pesäluettelon luotettavuutta. Pesäluettelo on keskeinen apuväline päätettäessä siitä, jatkuuko konkurssi normaalimenettelynä, julkisselvityksenä, vai raukeako se. Pesäluettelon avulla velkojat voivat myös alustavasti arvioida jako-osuuksiensa suuruutta.⁴³

Mahdollisimman pian konkurssin alettua on pesänhoitajan valvonnan alaisesti inventoitava luotettavalla tavalla velallisen omaisuus. Pesänhoitaja on vastuussa siitä, että inventaario on suoritettu asianmukaisesti, vaikka inventaarion voi suorittaa pesänhoitajan lisäksi esimerkiksi velallisen henkilökunta, jokin ulkopuolinen taho tai velallinen itse. Inventaariosta on myös laadittava riittävän yksityiskohtainen luettelo. Mikäli velallinen on yksityinen elinkeinonharjoittaja, myös hänen ulosmittauskelpoinen yksityisomaisuutensa kuuluu konkurssipesään, sillä yksityiset elinkeinonharjoittajat vastaavat elinkeinotoimintansa veloista yksityisvarallisuudellaan.⁴⁴ Pesäluetteloon merkitään tämä pesänhoitajan inventoima ja haltuunottama omaisuus riittävästi eriteltynä ja mikäli omaisuutta ei ole vielä realisoitu, merkitään pesäluetteloon arvio omaisuuden rahaksimuuton tuloksesta.⁴⁵

⁴¹ Linna 2013, 225-228.

⁴² Laaka 2004, 143.

⁴³ Linna 2013, 228-229.

⁴⁴ Linna 2013, 231.

⁴⁵ Kokko & Salminen 2013, 21.

Sellaiset velat, joita koskeva sitoumus on annettu, tai muu oikeusperuste syntynyt ennen konkurssin alkamista, merkitään myös pesäluetteloon. Velkojan näkökulmasta velat ovat heidän konkurssisaatavia. Usein velan määräksi pesäluetteloon merkitään vain pääoma, mutta jos velkoja on ilmoittanut koron, merkitään myös se laskettuna konkurssin alkamispäivään saakka. Lopullisesti korot kuitenkin tarkentuvat määrällisesti vasta siinä vaiheessa, kun konkurssivalvonnassaan velkoja ilmoittaa pääomalleen kertyneen koron konkurssin alkamispäivään saakka laskettuna, sekä myös konkurssin alkamisen jälkeiseltä ajalta vaatimansa koron, samoin kuin viivästyskoron ja -seuraamuksen. Pesäluetteloon merkitään kaikki velkojien saatavat, myös mahdollisesti riitaiset ja ehdolliset saatavat. Riitaisuudesta sekä ehdollisuudesta, niiden perusteista ja muista mahdollisesti merkityksellisistä seikoista on kuitenkin mainittava pesäluettelossa erikseen. Vanhentuneita velkoja puolestaan ei merkitä pesäluetteloon lainkaan. Velkojan nimi sekä postiosoite on myös merkittävä pesäluetteloon saatavan määrän lisäksi ja näistä tiedoista muodostuu velkojaluettelo, joka siis sisältyy pesäluetteloon. Velkojen ja varallisuuden lisäksi pesäluetteloon kirjataan myös muut sitoumukset, kuten pantit ja takaussitoumukset.

Velkojen ja varallisuuden merkitsemisen lisäksi pesäluetteloon laaditaan yhteenveto ja tiivistelmä, sekä tarvittaessa pesänhoitaja laatii pesäluettelon liitteeksi tiivistelmän velallisen taloudellisesta tilanteesta. Tällainen on tarpeen muun muassa silloin, kun pesäluettelo on erityisen laaja. Mikäli kyseessä on kuitenkin tavanomainen konkurssipesä, yleensä pesäluettelon yhteenveto ja pesänhoitajan arvio jako-osuuksista riittävät tiivistelmäksi.⁴⁶

Konkurssilain 9 luvun 1 §:ssä säädetään, että pesänhoitajan velvollisuus on toimittaa pesäluettelo tai sen tiivistelmä velalliselle, suurimmille velkojille, konkurssiasiamiehelle sekä muille velkojille pyynnön johdosta. Mikäli konkurssia vaaditaan raukeamaan tai jos velallisen tulee vahvistaa pesäluettelo oikeaksi tuomioistuimessa, toimitetaan pesäluettelo myös tuomioistuimelle.⁴⁷

3.3.2 Velalliselvitys

Konkurssilain 9 luvun 2 §:ssä säädetään, että pesänhoitajan on laadittava velallisesta ja velallisen konkurssia edeltäneestä toiminnasta selvitys, jota kutsutaan velalliselvitykseksi. Velalliselvitys on täten toinen pakollisista asiakirjoista pesäluettelon lisäksi, jotka pesänhoitajan on laadittava.⁴⁸ Velalliselvitys antaa yleiskuvan konkurssiin johtaneista syistä, toiminnan olennaisista piirteistä, velallisen talouden hoidosta sekä mahdollisista velallisen

⁴⁶ Linna 2013, 234-236.

⁴⁷ Linna 2013, 237.

⁴⁸ Laaka 2004, 145.

toimintaan liittyvistä epätavallisista seikoista, jotka mahdollisesti saattavat edellyttää lisätutkintaa.⁴⁹ Velallisselvitys on myös tarpeen konkurssiasiamiehen harkitessa sitä, tekeekö hän tuomioistuimelle esityksen konkurssin jatkamisesta julkisselvityksenä. Myöskin velkojat tarvitsevat velallisselvitystä, kun he harkitsevat konkurssikustannuksista vastuun ottamista vähävaraisissa pesissä.

Velallisselvityksestä ilmenee mahdolliset takaisinsaantilain nojalla peräytettävissä olevat toimet.⁵⁰ Takaisinsaannin välittömät, eli reperatiiviset tavoitteet ovat joko hankkia täytöntöönpanon piiristä velkojia loukaten siirtynyt varallisuus takaisin konkurssipesään, tai palauttaa velkojien tasa-arvoa loukanneet yksittäisille velkojille tehdyt suoritukset, tai estää velkojia loukkaavat saamis- ja muut vaateet konkurssimenettelyssä. Tarkoitus on siis suojata velkojakollektiivia sekä ylläpitää tasa-arvoa velkojien välillä. Takaisinsaannilla on edellä mainittujen reperatiivisten tavoitteiden lisäksi myös välillisiä, eli preventiivisiä tavoitteita, eli takaisinsaantisäännösten on tarkoitus ohjata elinkeinonharjoittajien toimintatapoja sekä liikemoraalia.⁵¹ Peräytettävissä olevien toimien selvittämisen lisäksi velallisselvityksen tietoja tarvitaan myös, kun velkojat tai konkurssiasiamies harkitsee mahdollista velallisen tilien ja toiminnan erityistarkastusta. Velkojat voivat arvioida velallisselvityksen ja erityistarkastuksen pohjalta myös sitä, onko perusteltua nostaa korvauskanne velallisyhtiön toimielimiä vastaan.⁵²

Velallisselvityksen laadinnalla on myös julkinen intressi ja selvitys palveleekin itse konkurssiin liittyvien tarkoituksien lisäksi myös yleisiä päämääriä, esimerkkeinä näistä kilpailun ja elinkeinotoiminnan puhtaus, talousrikollisuuden ja harmaan talouden ehkäiseminen ja tutkinta sekä liiketoimintakiellon määrääminen ja valvonta.

Konkurssilain 9 luvun 2 §:ssä säädetään velallisselvitykseen kirjattavista vähimmäistiedoista, mutta muut selvitykseen merkittävät tiedot ovat harkinnanvaraisia, johon vaikuttaa esimerkiksi selvityksen julkisuus, tietojen varmuus ja niiden liittyminen konkurssiin sekä hyvä pesänhoitotapa. Velallisselvityksen laatimisesta on kuitenkin annettu myös konkurssiasiaain neuvottelukunnan suositus (3/2004)⁵³. Selvitykseen merkittävät vähimmäistiedot ovat velallisyhtiön perustiedot ja omistussuhteet sekä lyhyt kuvaus velallisen liiketoiminnasta. Liiketoimintakuvaukseen kuuluu tiedot velallisen toimialasta, toiminnan pääpiirteistä, henkilöstöstä ja liikekumppaneista sekä merkittävistä varallisuusaseman muutoksista. Lisäksi selvitykseen on merkittävä konkurssin pääasialliset syyt, kirjanpidon tila ja mahdolliset välikädet. Syyt on mahdollista selvittää asiakirjamateriaalin avulla sekä kuulemalla

⁴⁹ Koulu & Lindfors 2010, 92.

⁵⁰ Linna 2013, 238.

⁵¹ Tuomisto 2012, 2.

⁵² Linna 2013, 238.

⁵³ Konkurssiasiaain neuvottelukunnan suositus 2004.

tiedonantovelvollisia ja tilintarkastajaa ja näistä syistä on hyvä esittää velallisen oma käsitys sekä myös pesänhoitajan arvio.

Velallisselvitykseen on myös merkittävä, kuka kirjanpidon on hoitanut, mihin saakka kirjanpito on tehty, tiedot tilinpäätöksestä, tilintarkastuksesta ja tarkastuksen suorittajasta. Pesänhoitajan on arvioitava kirjanpidon luotettavuutta, asianmukaisuutta ja sitä, antaako tilinpäätös ja toimintakertomus oikeat ja riittävät tiedot toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta kirjanpitolain edellyttämällä tavalla. Mikäli kirjanpitoa on laiminlyöty tai siinä on laiminlyöntejä, on pesänhoitajan lausuttava, ovatko nämä vaikeuttaneet pesäluettelon laadintaa olennaisesti ja mikäli kirjanpitoon merkitty omaisuus ei vastaa pesäluetteloon merkittyä omaisuutta, on konkurssiasian neuvottelukunnan suosituksen mukaan pesänhoitajan selvitettävä, mistä nämä erot johtuvat. Konkurssilain 9 luvun 2 pykälässä säädetyn mukaan on myös tuotava esiin, onko velallisen toiminnan johtamisessa käytetty välikäsiä.⁵⁴

Velallisselvityksestä on tultava ilmi myös varallisuuden siirrot lähipiirille, eli velallisen läheisille maksetut palkat ja palkkiot sekä velallisen yksityisöt, mikäli siihen on määrän, maksuajankohdan tai muun syyn vuoksi aiheita. Tavanomaista työtehtävistä maksettua palkkaa ei kuitenkaan tarvitse merkitä. Myös merkittävät velallisen läheisten saatavat ja niiden perusteet puolestaan on merkittävä ja selvitettävä, onko varoja siirretty perusteettomasti läheisille, eli onko aiheita nostaa takaisinsaantikanne. Pesänhoitajalla onkin yleinen velvollisuus selvittää, onko mahdollista peräyttää oikeustoimia ja palauttaa omaisuutta konkurssipesään.⁵⁵

Mikäli pesänhoitaja havaitsee seikkoja, joilla voi olla merkitystä konkurssin jatkumisen kannalta, on ne myös merkittävä velallisselvitykseen. Tällaisia seikkoja voivat olla muun muassa myöhemmin erääntyvät saatavat sekä ulkomailta kotiutettavissa oleva omaisuus ja mahdolliset takaisinsaantia tai keinotekoista järjestelyä koskevalla kanteella saatavat omaisuuserät.⁵⁶ Lisäksi jos pesänhoitaja havaitsee seikkoja, joilla voi olla merkitystä liiketoimintakiellon määräämistä harkittaessa, on ne merkittävä velallisselvitykseen myös. Olennainen säännös tätä koskien on liiketoimintakieltolain 3 §, jonka mukaan liiketoimintakieltoon määrääminen edellyttää, että henkilö on liiketoiminnassa laiminlyönyt olennaisesti liiketoimintaan liittyviä lakisääteisiä velvollisuuksia tai on liiketoiminnassaan syyllistynyt rikolliseen menettelyyn, jota ei voida pitää vähäisenä. Yksi edellytyksistä on myös se, että toimintaa on kokonaisuutena arvioiden pidettävä velkojien, sopimusosapuolien,

⁵⁴ Linna 2013, 239-242.

⁵⁵ Linna 2013, 242-243.

⁵⁶ Kokko & Salminen 2013, 25.

julkisen talouden tai terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun kannalta vahingollisena.⁵⁷ Pesänhoitajan velvollisuus on ilmoittaa syyttäjälle ja konkurssiasiamiehelle seikat, joilla voi olla olennaista merkitystä liiketoimintakiellon määräämisen kannalta. Tarvittavat ja pyydyt tiedot ja asiakirjat on luovutettava myös syyttäjän käyttöön.⁵⁸

Erityistarkastuksen tarvetta on myös arvioitava velallisselvityksessä merkitsemällä siihen velallisen toimintaan ja tileihin kohdistuvat käynnissä olevat tarkastukset ja niiden tarve sekä tiedossa olevat aiemmat verotarkastusten tai yrityssaneerauksen tarkastuskertomukset, yritystutkimukset ja tilintarkastajien kirjalliset huomautukset. Pesänhoitajan on täten esitettävä perusteltu näkemys siitä, onko erityistarkastuksen suorittamiselle tarvetta. Tarkoituksena erityistarkastuksessa on esimerkiksi selvittää perusteita takaisinsaanneille sekä laitonta varojenjakoja. Myös mahdolliset rikoshavainnot eli epäillyt rikokset on ilmoitettava velallisselvityksessä. Pesänhoitaja voi myös laatia yhteenvedon, mutta tästä ei ole laissa varsinaisia säännöksiä. Yhteenvedo voi kuitenkin sisältää esimerkiksi velallisen toimintaa kuvaavan tiivistelmän, tärkeimpien havaintojen johtopäätökset sekä mahdolliset pesänhoitajan ehdotukset jatkotoimenpiteistä.⁵⁹

Pesäluettelon tapaan velallisselvitys tulee toimittaa velalliselle, konkurssiasiamiehelle ja suurimmille velkojille sekä muille velkojille, mikäli he selvitystä pyytävät. Pyynnöstä selvitys toimitetaan myös esitutkintaviranomaiselle ja syyttäjälle.⁶⁰

3.4 Konkurssin jatkuminen ja päättyminen

Pyrkimyksenä konkurssimenettelyissä on se, että velkojille kertyisi jako-osuuksia maksettavaksi pesänselvityksen ja omaisuuden realisoinnin jälkeen, eli että konkurssimenettely jatkuisi täysimittaisena menettelynä aina lopputilityksen hyväksymiseen saakka, joka tapahtuu velkojainkokouksessa. Lopputilitystä nimitetäänkin usein konkurssin säännönmukaiseksi päättymistavaksi, vaikka vuositasolla vain murto-osa konkurseista päättyy säännönmukaisesti. Suuri osa konkurseista siis päättyy muilla tavoin, esimerkiksi raukeamiseen varojen puutteessa, joka onkin yleisin konkurssien päättymistapa. Konkurssin erityisiksi päättymistavoiksi siis kutsutaan muita, kuin säännönmukaisia päättymisiä. Konkurssilaissa mainittuja erityisiä päättymistapoja ovat seuraavat: konkurssin oikeusvaikutusten lakkaaminen muutoksenhaun johdosta, eli konkurssin asettamis päätöksen kumoaminen, konkurssin peruuntuminen, konkurssin raukeaminen, konkurssin päättyminen

⁵⁷ Linna 2013, 244-245.

⁵⁸ Koulu & Lindfors 2010, 92.

⁵⁹ Linna 2013, 246-247.

⁶⁰ Koulu & Lindfors 2010, 92.

sovintoon ja konkurssin päättyminen konkurssipesän konkurssiin. Nämä erityiset päättymistavat edellyttävät aina tuomioistuimen päätöstä ja esimerkiksi konkurssin päättyminen sovintoon on erittäin harvinaista.⁶¹

3.4.1 Konkurssin säännönmukainen päättyminen

Säännönmukaisessa konkurssimenettelyssä konkurssin oikeusvaikutukset jatkuvat aina lopputilityksen hyväksymiseen saakka ja konkurssilain 19 luvun 1 §:n mukaan pesähoitajan on laadittava lopputilitys, kun konkurssipesä on selvitetty ja konkurssipesän omaisuus on realisoitu.⁶² Tällainen konkurssimenettely muuttaa oikeussuhteita pysyvästi, sillä konkurssipesän omaisuus on käytetty sekä konkurssisaatavien maksamiseen että konkurssista aiheutuneiden kustannusten kattamiseen. Mikäli konkurssi päättyy säännönmukaisesti, johtaa se yleensä myös toiminnan päättymiseen ja yhteisön purkautumiseen, esimerkkinä tästä osakeyhtiö, joka katsotaan purkautuneeksi, kun lopputilitys on hyväksytty velkojainkokouksessa, erillistä päätöstä purkautumisesta ei täten tarvita.⁶³

Kun konkurssipesä on siis selvitetty ja konkurssipesän omaisuus realisoitu, laatii pesähoitaja lopputilityksen. Lopputilitys on laadittava ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun konkurssipesä on selvitetty ja sen omaisuus realisoitu.⁶⁴ Konkurssilain 19 luvun 2 §:n mukaan lopputilityksellä on kaksoistehtävä, eli lopputilitys on sekä konkurssipesän pesähoitajan selvitys konkurssipesän hallinnosta ja tilinteko pesähoitajan toiminnasta, että lopullinen jako-osuuslaskelma velkojille. Lopputilitystä kutsutaankin myös konkurssipesän tilinpäätökseksi, joka kuvaa lopputilitystä hyvin. Asianosaisilla on myös mahdollisuus tarkastaa lopputilityksestä, onko pesän hallintoa hoidettu pesähoitajalle asetettua huolellisuusvelvoitetta noudattaen.⁶⁵

Hyväksytyn lopputilityksen jälkeen ja sen perusteella maksetaan jako-osuudet velkojille, mikäli heille ei ole maksettu jako-osuuden ennakkoa. Jako-osuuden ennakkoa on mahdollista maksaa, mikäli pesään on kertynyt paljon varoja. Konkurssipesän maksukyky ei kuitenkaan saa vaarantua ja konkurssipesän maksuvalmiuden on aina säilyttävä. Alle 50 euron suuruisia jako-osuuksia ei ole pakko maksaa velkojille, tämä onkin pesähoitajan harkinnan varainen asia.⁶⁶

⁶¹ Linna 2013, 269-272.

⁶² Kokko & Salminen 2013, 73.

⁶³ Linna 2013, 273-276.

⁶⁴ Laaka 2004, 335.

⁶⁵ Koulumäki 2005, 383.

⁶⁶ Koulumäki 2005, 388-389.

3.4.2 Konkurssiin asettamista koskevan päätöksen kumoaminen

Sillä hetkellä, kun konkurssin asettamispäätös on tehty, alkavat myös konkurssin oikeusvaikutukset, eikä täten päätöksen tarvitse olla lainvoimainen. Lainvoimaisuuden oikeusvaikutus on lähinnä vain se, että mahdollisesti myöhemmin tulevan konkurssihakemuksen käsittely jää sillensä. Käräjäoikeuden tekemästä konkurssiin asettamispäätöksestä kuitenkin on mahdollista valittaa hovioikeuteen sekä valitusluvan saamisen jälkeen myös korkeimpaan oikeuteen ja täten hakea päätökseen muutosta. Vaikka muutosta haettaisiin, konkurssin oikeusvaikutukset pysyvät voimassa aina siihen saakka, kunnes konkurssiin asettamispäätös kumotaan, jollei ole erityistä syytä pitää konkurssin oikeusvaikutuksia voimassa siihen saakka, kunnes kumoamispäätös on lainvoimainen. Koska pääsääntöisesti oikeusvaikutukset pysyvät voimassa muutoksenhaun aikana, voi pesänhallinnon toiminta jatkua normaalisti, ellei tuomioistuin muuta määrää.

Muutoksenhakuun sovelletaan tässä asiassa normaalia oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 12 §:n mukaista valitusaikaa, joka on 30 päivää ja tyytymättömyyttä tulee ilmoittaa ennen tätä, eli seitsemän päivän kuluessa päätöksen antamisesta. Mikäli päätös konkurssiin asettamisesta kumotaan, tulee pesänhoitajan antaa velalliselle tili siitä, mihin konkurssipesän varoja on käytetty. Tässä tapauksessa tuomioistuin myös päättää pesänhoitajan palkkiosta.⁶⁷

3.4.3 Konkurssin peruuntuminen

Kun konkurssi päättyy lyhyessä määräajassa konkurssiin asettamispäätöksen jälkeen, on kyse konkurssin peruuntumisesta, josta säädetään konkurssilain 7 luvun 13 §:ssä. Konkurssin peruuntuminen siis tarkoittaa jo alkaneen konkurssin päättymistä, eikä sitä tule sekoittaa konkurssihakemuksen peruuttamiseen, sillä se on tehtävä jo ennen konkurssin alkamista. Konkurssin peruuntumisesta päättävä tuomioistuin on sama käräjäoikeus, joka on tehnyt päätöksen myös konkurssin alkamisesta. Konkurssin peruuntumismahdollisuudella on tarkoitus päättää konkurssi, joka ei vastaa tarkoitustaan siten, että päättäminen olisi joustavaa eikä aiheuttaisi suurempia kustannuksia.⁶⁸

Velkoja-aloitteinen konkurssi on mahdollista saada peruuntumaan konkurssihakemuksen tehneen velkojan sekä velallisen yhteisellä hakemuksella ja velallisaloitteisessa konkurssissa sen sijaan vain velallisen peruuntumishakemus on riittävä.⁶⁹ Peruuntumiselle pitää kuitenkin esittää jokin pätevä syy, joka on esimerkiksi se, että konkurssihakemus on jäänyt

⁶⁷ Linna 2013, 277-280.

⁶⁸ Linna 2013, 282-285.

⁶⁹ Koulu & Lindfors 2010, 98.

peruuttamatta erehdyksessä, epähuomiossa tai jos peruuttamiskirje ei ole saapunut ajoissa perille. Hyväksyttävä syy peruutukselle on myös se, että velkoja on saanut maksun tai vakuuden kolmannen varoista ja täten luopuu konkurssin jatkamisesta.⁷⁰

Määräaika peruuntumishakemuksen tekemiselle on kahdeksan päivää konkurssiin asettamisesta. Peruuntumisen pätevyuden selvittämiseksi on tuomioistuimen varattava pesänhoitajalle ja harkitusti velkojille tilaisuus tulla kuulluksi asiassa. Myös peruuntumispäätöksestä on mahdollista valittaa normaaliin tapaan. Myöskin konkurssin peruutuessa pesänhoitajan on annettava tili velalliselle ja tuomioistuimen päätettävä pesänhoitajan palkkiosta.⁷¹

3.4.4 Konkurssin raukeaminen

Konkurssilain 10 luvun 1 §:ssä säädetään, että tuomioistuimen on tehtävä päätös konkurssin raukeamisesta, mikäli konkurssipesällä ei ole riittävästi varoja konkurssimenettelyn kustannuksiin ja kukaan velkoja ei ota kustannuksista vastatakseen. Konkurssi voidaan määrätä raukeamaan myös siinä tapauksessa, mikäli velkojien kertymä tulisi olemaan niin vähäinen, ettei konkurssimenettelyn jatkaminen olisi tarkoituksenmukaista.⁷² Konkurssia ei kuitenkaan määrätä raukeamaan siinä tapauksessa, jos joku velkojista tai velkojien ryhmä ottaa kuluvastuun vastatakseen tai jos konkurssi jatkuu julkisselvityksenä.

Vaikka olisi selvää alusta alkaen, etteivät velallisen varat riitä konkurssimenettelyn kustannuksiin tai velkojille olisi tiedossa vain pieni jako-osuus, asetetaan velallinen silti konkurssiin, mikäli konkurssiin asettamisen edellytykset vain täyttyvät. Vasta kun pakolliset selvitykset on asianmukaisesti laadittu, on pesän varallisuus selvitettävissä ja pesänhoitaja voi tehdä arvion konkurssimenettelyn kustannuksista ja niiden kattamiseen käytettävissä olevista varoista. Pakollisten selvitysten ja pesänhoitajan arvion perusteella käräjäoikeus päättää siitä, raukeako konkurssi.⁷³

Raukeamispäätöstä tehdessään tuomioistuin vertaa konkurssipesän varoja ja konkurssin kustannuksia keskenään. Varoja arvioidaan pesäluettelon ja siihen merkittyjen arvojen perusteella, eli on erityisen tärkeää, että varallisuuserät on arvostettu pesäluetteloon oikeisiin arvoihinsa. Konkurssin kustannuksia arvioitaessa puolestaan käytössä on pesänhoitajan laatima arvio konkurssimenettelyn kustannuksista ja lähtökohtana on

⁷⁰ Kokko & Salminen 2013, 19-20.

⁷¹ Linna 2013, 282-285.

⁷² Kokko & Salminen 2013, 27.

⁷³ Linna 2013, 285-286.

yksittäistapaus. Mikäli konkurssipesän varattomuus on ilmeistä, voi pesänhoitajan laatima arvio olla summittainen, mutta mikäli omaisuutta on konkurssipesässä paljon, on tärkeää, että myös kustannusarvio on eritelty ja mahdollisimman realistinen.⁷⁴

Konkurssilain 3 luvun 11 §:n mukaan sillä hetkellä, kun tuomioistuin antaa päätöksensä konkurssin raukeamisesta, lakkaavat konkurssin oikeusvaikutukset sekä velallisen määräyskielto, ellei tuomioistuin jostain erityisestä syystä määrää toisin.⁷⁵ Pääsääntöisesti velallisen ja velkojan väliset saatavat eräänntyvät konkurssin alkaessa ja tällaiset saatavat pysyvät eräänntyneenä konkurssin raukeamisesta huolimatta. Mikäli konkurssi raukeaa varojen puutteeseen, on se selvä osoitus velallisen maksukyvyttömyydestä sekä peruste eräänntymisvaikutuksen säilymiselle. Konkurssin rautessa lakkaa myös konkurssipesän asianosaiskelpoisuus.⁷⁶ Tuomioistuimen tekemään raukeamispäätökseen voi kuitenkin hakea muutosta ja muutoksenhakijana on normaalisti velkoja tai velkojat.⁷⁷

3.4.5 Sovinto

Konkurssimenettelyissä voidaan myös käyttää sovintoa, joka on monesti virallisprosessia nopeampi, edullisempi ja yksinkertaisempi tapa saavuttaa lopputulos, joka tyydyttää menettelyn osapuolia. Nykyään prosessioikeudessa virallismenettelyn vaihtoehtona on sovinnollisuus ja sovittelu on saavuttanutkin merkittävän aseman. Konkurssimenettelyssä sovintoon voidaan pyrkiä osana hyvää pesänhoitotapaa, riitautettavaa saatavaa koskevaan sopimukseen pääsemiseksi sekä konkurssin päättämiseksi. Yleinen sovinnollisuuden edistäminen velkojien, velallisen ja sivullisten kesken kuuluu merkittävästi hyvään pesänhoitotapaan. Pesänhoitajan tulee siis edistää riitaisuuksien ratkaisemista sovinnollisesti, koskien esimerkiksi edellä mainittuja riitaisia saatavia ja niiden sopimista tekemällä esimerkiksi sovintoesityksiä.

Konkurssimenettelyn päättävä sovinto tarkoittaa sitä, että konkurssisaatavien ehdot järjestellään sopimuksen mukaan uudelleen konkurssimenettelyn aikana. Mikäli konkurssissa tehdään sovinto, se on lopullinen yksityisoikeudellinen sopimus saatavan osittaisesta anteeksiannosta, sovinto ei täten ole ehdollinen. Uuden konkurssimenettelyn aloittaminen sovintoon päättyneen konkurssimenettelyn jälkeen on kuitenkin mahdollinen, mutta vanhan konkurssimenettelyn palauttaminen ei ole mahdollista. Sovinnossa siis järjestellään, eli leikataan velkoja hieman samaan tapaan kuin yrityssaneerauksen velkajärjestelyssä, sovinto

⁷⁴ Koulou 2005, 399-400.

⁷⁵ Kokko & Salminen 2013, 32.

⁷⁶ Linna 2013, 294-296.

⁷⁷ Koulou 2005, 401.

on kuitenkin suppeampi menettely. Jotta sovintoon voitaisiin päätyä, edellyttää se lähtökohtaisesti kaikkien velkojien sekä velallisen yksimielisyyttä aivan pienimpiä velkojia lukuun ottamatta. Konkurssisovinto on siis järjestely, joka muuttaa konkurssisaatavien sopimusehtoja ja siitä päättää määräenemmistö.⁷⁸

Kun velallinen laatii kirjallisen sovintoehdotuksen, sovintomenettely käynnistyy. Sovinnon sisällöstä ei säädetä konkurssilaisissa, mutta käytännössä sovitaan ainakin siitä, minkä osuuden velallinen maksaa veloistaan ja mikä on maksamisen aikataulu. Hyvän pesänhoitotavan mukaisesti pesänhoitajan on autettava velallista saamaan sovintoehdotus velkojien tietoon. Koolle voidaan tätä varten kutsua velkojainkokous, mutta myös jokin muu päätöksentekomenettely on soveltuva tähän tarkoitukseen. Sovinto on yksityisoikeudellinen sopimus, jonka velallinen ja velkojat sopivat yhdessä ja sovinto tulee tuomioistuimen vahvistuksella täytäntöönpanokelpoiseksi.⁷⁹

3.5 Konkurssin erityiset jatkumistavat

Yksi konkurssin erityisistä jatkumistavoista on se, että velkoja tai velkojien ryhmä ottaa konkurssipesän kustannukset vastatakseen, eli kuluvastuun, josta säädetään konkurssilain 10 luvun 6 §:ssä. Mikäli konkurssipesään on mahdollisesti tulossa vielä omaisuutta esimerkiksi takaisinsaatikanteella, korvauskanteella tai keinotekoisien järjestelyjen sivuuttamista koskevalla oikeudenkäynnillä, saattaa velkoja olla halukas ottamaan kuluvastuun itselleen. Kuluvastuu otetaan vain konkurssimenettelyn varsinaisista selvitys- ja hoitokustannuksista, ei muista massaveloista.

Pesänhoitajan tehtävänä on tiedustella suurimmilta velkojilta heidän halukkuuttaan kustannuksista vastaamiseen, ennen kuin hän laatii raukeamisesityksen. Mikäli joku velkojista ottaa kuluvastuun, laaditaan siitä kirjallinen, mutta vapaamuotoinen sitoumus, jossa määritellään myös keskinäiset vastuusuhteet, mikäli useampi velkoja ottaa kustannuksista vastatakseen. Mikäli pesänhoitaja hyväksyy velkojan kuluvastuun ottamisen, jatkuu konkurssi normaalisti. Pesänhoitajan ei kuitenkaan ole pakko hyväksyä velkojan tarjousta kuluvastuun ottamisesta, jolloin joko pesänhoitaja tai velkoja voi saattaa asian tuomioistuimen ratkaistavaksi.⁸⁰

Toinen konkurssin erityisistä jatkumistavoista on julkisselvitys, josta säädetään konkurssilain 11 luvussa. Konkurssilain 11 luvun 1 §:n mukaan konkurssiasiamiehen esityksestä tuomioistuin

⁷⁸ Linna 2013, 299-301.

⁷⁹ Linna 2013, 302-303.

⁸⁰ Linna 2013, 320-323.

tekee päätöksen konkurssin jatkumisesta julkisselvityksenä, mikäli sitä pidetään perusteltuna pesän varojen vähäisyyden, konkurssipesään tai velalliseen liittyvien selvitystarpeiden tai jonkin muun erityisen syyn vuoksi.⁸¹ Laajassa mielessä julkisselvitys tarkoittaa valtion varoilla rahoitettua konkurssimenettelyn jatkamista niissä tilanteissa, kun konkurssi raukeaisi muutoin varojen puutteeseen. Mikäli konkurssi jatkuu julkisselvityksenä, siirtyy vastuu julkisselvittäjälle, jonka määrää konkurssiasiamies.⁸² Julkisselvittäjä voi olla asianajaja tai Konkurssiasiamiehen toimiston virkamies, usein kuitenkin tehtävään määrätään pesänhoitajanakin toiminut asianajaja.⁸³ Myös esityksen julkisselvitykseen siirtymisestä tekee konkurssiasiamies ja tuomioistuin tekee tämän esityksen pohjalta päätöksen. Konkurssiasiamiehen yksi tehtävistä onkin siis huolehtia konkurssipesien julkisselvityksestä, jota varten pesänhoitajan tulee toimittaa konkurssin raukeamisesitys liitteineen myös konkurssiasiamiehelle. Näiden asiakirjojen pohjalta konkurssiasiamies kykenee arvioimaan sitä, onko julkisselvitykseen siirtymiselle aihetta.

Talousrikosten selvittäminen on ollut yksi yleisimmistä julkisselvitykseen siirtymisen perusteista ja lakivaliokunta onkin linjannut konkurssilain säätämisen yhteydessä, että julkisselvityksen käyttöönoton tarkoituksena on laajentaa konkurssiasiamiehen keinovalikoimaa ja toimintamahdollisuuksia varsinkin harmaan talouden ja talousrikollisuuden kitkemiseksi ja torjumiseksi. Julkisselvitys palvelee julkista selvitys- ja valvontaintressiä, jossa onkin pääpaino, mutta myös perintäintressiä. Julkisselvityksessä on mahdollista peräyttää sellaisia oikeustoimia, jotka loukkaavat velkojien oikeuksia ja saada täten pesään varoja. Vaikka velallisselvityksestä käy usein jo ilmi velallista koskevat epäilyksenalaiset toimet, voidaan niitä selvittää julkisselvityksessä lisää ja perusteellisemmin.⁸⁴ Selvitystarve voi kohdistua myös pesän hallintoon, eli pesänhoitajan tai velkojien toimiin ja mahdollisiin väärinkäyttöihin.⁸⁵

Julkisselvitys voi päättyä kahdella tavalla, eli joko siihen, että julkisselvittäjä laatii konkurssipesän lopputilityksen tai siihen, että siirrytään takaisin normaalimenettelyyn ja pesän hallinto palautetaan.⁸⁶ Takaisin normaalimenettelyyn voidaan siirtyä siinä tapauksessa, että julkisselvityksessä on käynyt ilmi, että konkurssipesän varat riittävät konkurssimenettelyn kustannuksiin ja hallinnon palauttaminen on muutoinkin perusteltua.

⁸¹ Kokko & Salminen 2013, 34.

⁸² Linna 2013, 324-328.

⁸³ Kokko & Salminen 2013, 35-36.

⁸⁴ Linna 2013, 324-328.

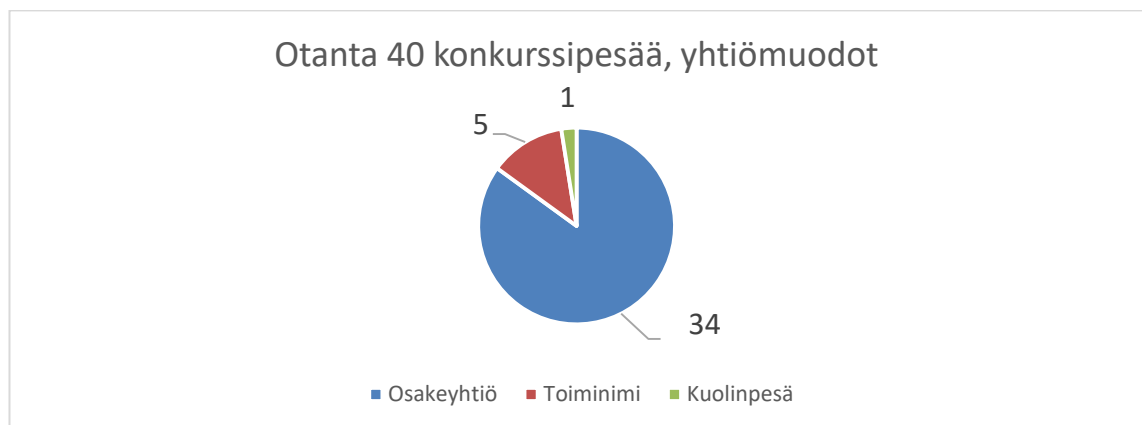
⁸⁵ Kokko & Salminen 2013, 34-35.

⁸⁶ Kokko & Salminen 2013, 37.

Konkurssiasiamies tai velkoja voi tehdä tuomioistuimelle esityksen normaalimenettelyyn palaamisesta, jonka tuomioistuin myös päättää.⁸⁷

4 Tutkimustulokset

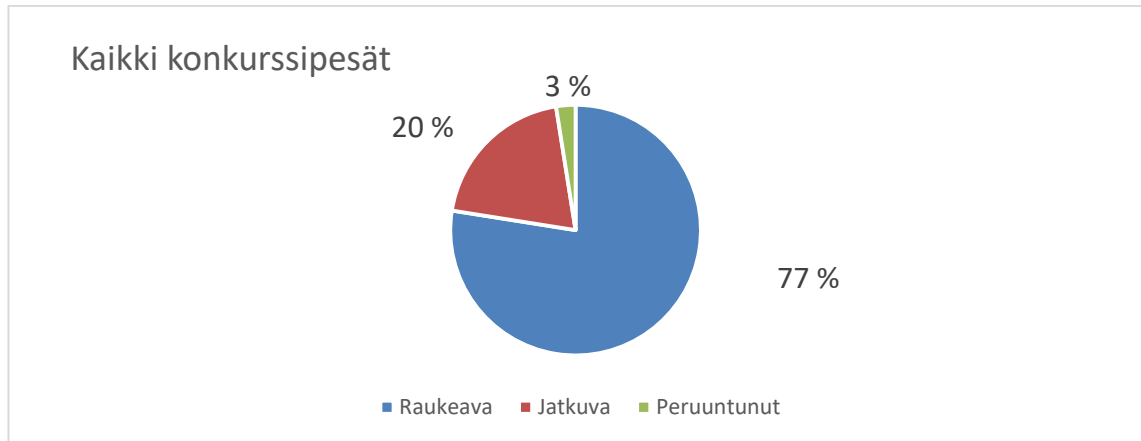
Tämän opinnäytetyön otanta on neljäkymmentä Asianajotoimisto Ulla-Riitta Kylli Oy:n hoidossa ollutta konkurssipesää, jotka on asetettu konkurssiin tammikuusta 2014 lukien. Tässä opinnäytetyössä on ensin lähdetty selvittämään, moniko näistä neljästäkymmenestä konkurssipesästä on rauennut varojen puutteessa. Asianajotoimisto Ulla-Riitta Kylli Oy:n aineistosta löytyvät tuomioistuinten tekemät konkurssipesien raukeamispäätökset, joiden pohjalta on selvitetty nämä rauenneet konkurssipesät. Seuraavan kuvion 4 mukaan koko otannasta, eli neljästäkymmenestä konkurssipesästä kolmekymmentäneljä kappaletta on yhtiömuodoltaan osakeyhtiötä, viisi kappaletta toiminimiä ja yksi kuolinpesä.

Kuvio 4: Konkurssipesien yhtiömuodot

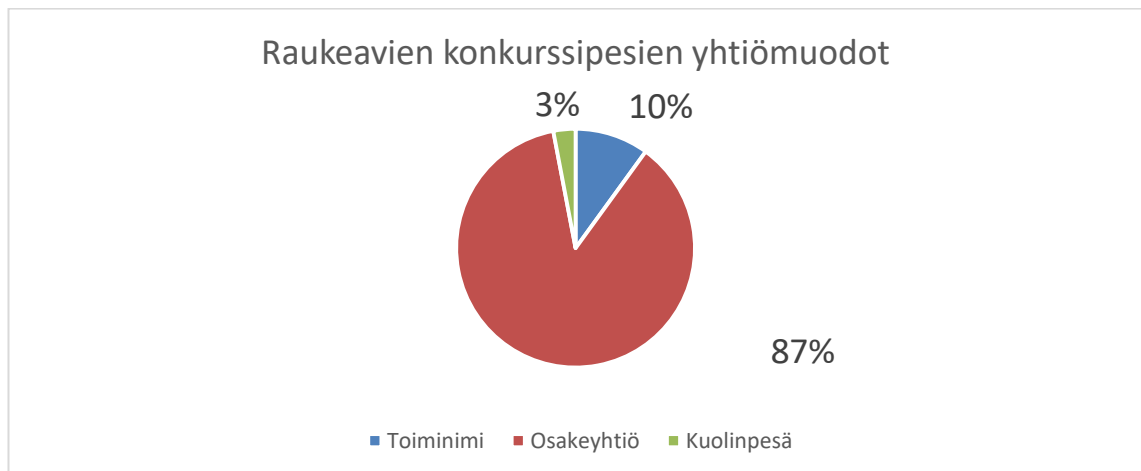
Konkurssipesäotannasta raukeavia konkurssipesiä on seuraavan kuvion 5 mukaisesti kolmekymmentäyksi kappaletta (77 %), eli nämä konkurssipesät ovat rauenneet varojen puutteessa ja nämä rauenneet konkurssipesät ovat ne, joiden pohjalta tämä opinnäytetyö on varsinaisesti toteutettu. Näiden rauenneiden konkurssipesien velkarakenne on siis tässä tutkimuksessa tarkemmin selvitetty ja tutkittu. Seuraavassa kuviosta 5 selviää myös, että kahdeksan konkurssipesää (20 %) on jatkunut täysimittaisena konkurssimenettelynä ja yksi (3 %) konkurssi on peruuntunut.

⁸⁷ Linna 2013, 335-336.

Kuvio 5: Konkurssipesien jatkuminen, raukeaminen ja peruuntuminen

Seuraava kuvio 6 kuvaa opinnäytetyön aineistona käytettyjä raukeavia konkurssipesiä ja niiden yhtiömuotoja. Otantana olevista raukeavista konkurssipesistä kaksikymmentäseitsemän kappaletta (87 %) on osakeyhtiöitä, kolme kappaletta (10 %) toiminimiä ja yksi (3 %) kuolinpesä. Lisäksi on myös selvitetty, että jatkuvista konkurssipesistä seitsemän kappaletta on yhtiömuodoltaan osakeyhtiöitä ja yksi toiminimi. Peruuntunut konkurssipesä puolestaan on yhtiömuodoltaan toiminimi.

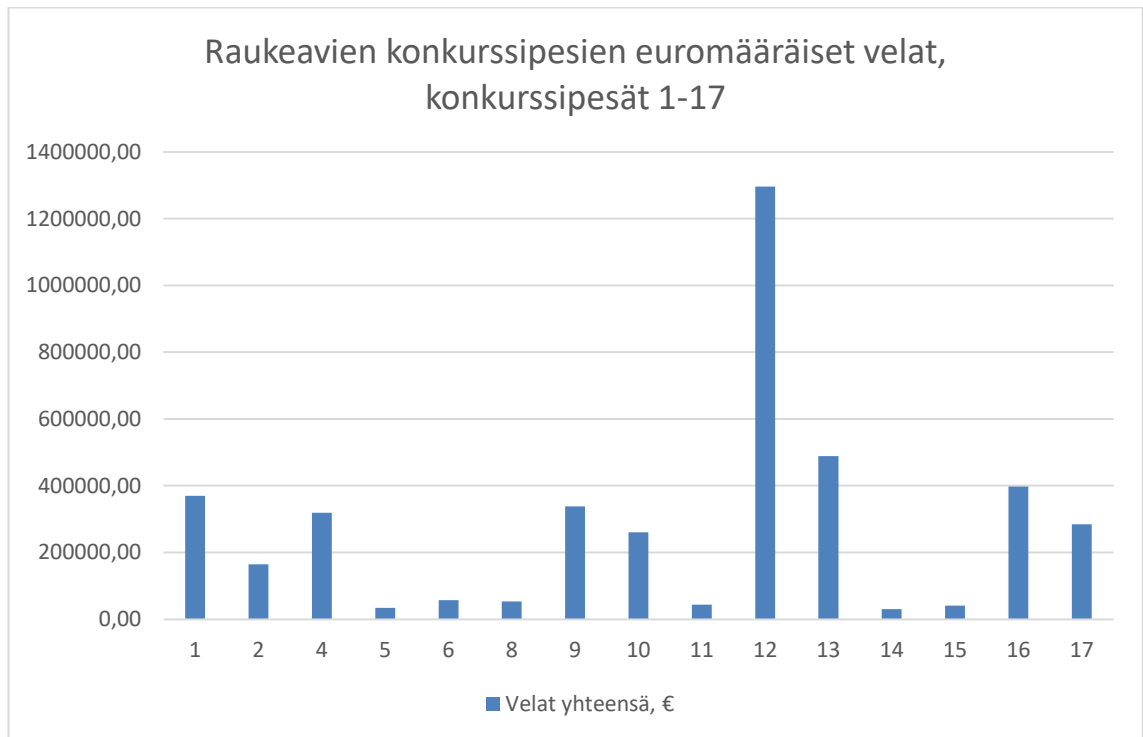

Kuvio 6: Raukeavien konkurssipesien yhtiömuodot

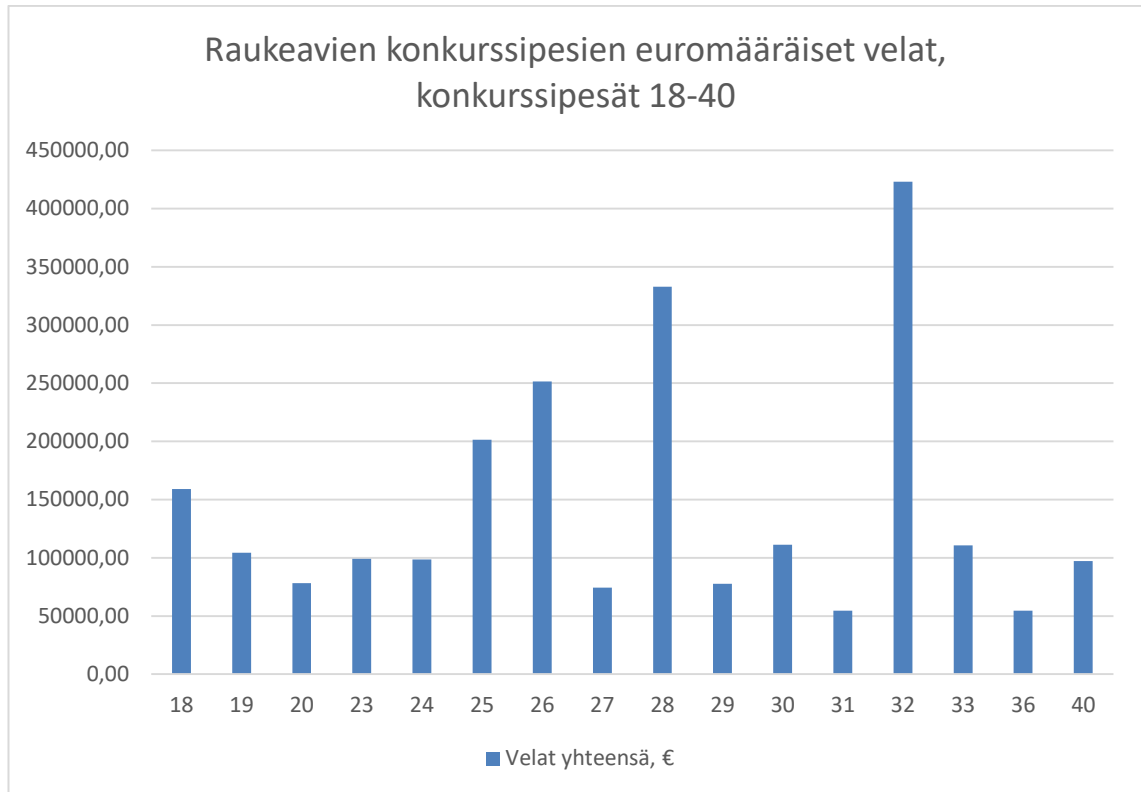
Seuraavaksi tässä opinnäytetyössä on perehdytty rauenneiden konkurssipesien velkoihin. Velkojen määrät ja velkojat on saatu selville jokaisesta konkurssipesästä laaditusta pesäluettelosta, johon velat on jaoteltu pääasiassa seuraaviin ryhmiin: verovelkoihin, rahoituslaitosvelkoihin, vakuutusmaksuvelkoihin, ostovelkoihin, palkkavelkoihin, vuokravelkoihin, yrityssaneerauksen aikana syntyneisiin velkoihin ja muihin velkoihin. Pesäluettelot on laatinut pesänhoitajana toiminut asianajaja Ulla-Riitta Kylli. Opinnäytetyössä käytettyjen rauenneiden konkurssipesien euromääräisiä velkoja kuvaavat seuraavat kaksi

kuviota (7 ja 8). Jokaisen konkurssipesän kaikki velat yhteenlaskettuna ovat siis alla olevissa kuvioissa; kuviossa 7 rauenneet konkurssipesät numerot 1-17 ja kuviossa 8 rauenneet konkurssipesät numerot 18-40. Numerot, jotka puuttuvat välistä ovat jatkuvia tai peruuntuneita konkurssipesiä, joiden velkarakennetta ei tässä opinnäytetyössä ole tarkemmin tutkittu.

Koska velkojen euromääräiset erot konkurssipesien välillä ovat hyvin suuria, on eri velkojen osuuksia konkurssipesien kokonaisveloista jatkossa kuvattu prosentuaalisilla osuuksilla. Käytännössä opinnäytetyö on toteutettu niin, että luvut, eli konkurssipesien velat on koottu pesäluetteloista excel-tilukoon, johon myös prosentuaaliset osuudet on laskettu. Nämä excel-tilukot ovat tämän opinnäytetyön liitteinä 1 ja 2.

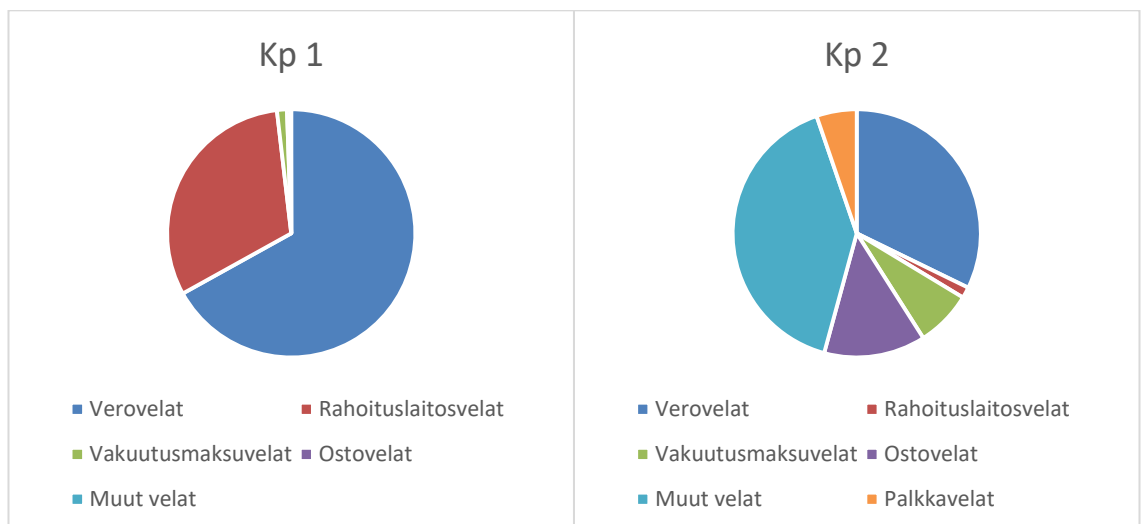

Kuvio 7: Raukeavien konkurssipesien velat

Kuvio 8: Raukeavien konkurssipesien velat

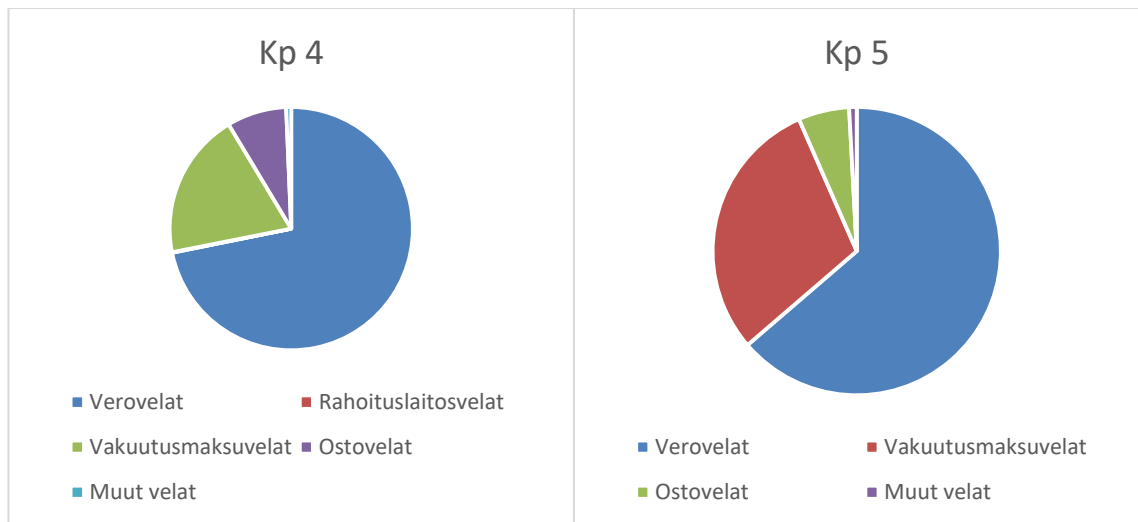
Seuraavien kuvioiden 9-24 avulla on esitelty eri velkaerien prosentuaaliset osuudet jokaista konkurssipesää kohden. Konkurssipesät on numeroitu kuten edellä olevissa kuvioissa 7 ja 8. Seuraavissa kuvioissa käytetty lyhenne kp tarkoittaa konkurssipesää.

Kuvio 9: Konkurssipesien 1 ja 2 velkaerät, %

Konkurssipesän 1 osalta suurin velkaerä on verovelat, osuuden ollessa 67 %, seuraavaksi suurin velkaerä on rahoituslaitosvelat, jonka osuus on 31 %. Vakuutusmaksu-, osto- ja muiden velkojen osuudet ovat vain yhden prosentin tai sen alle.

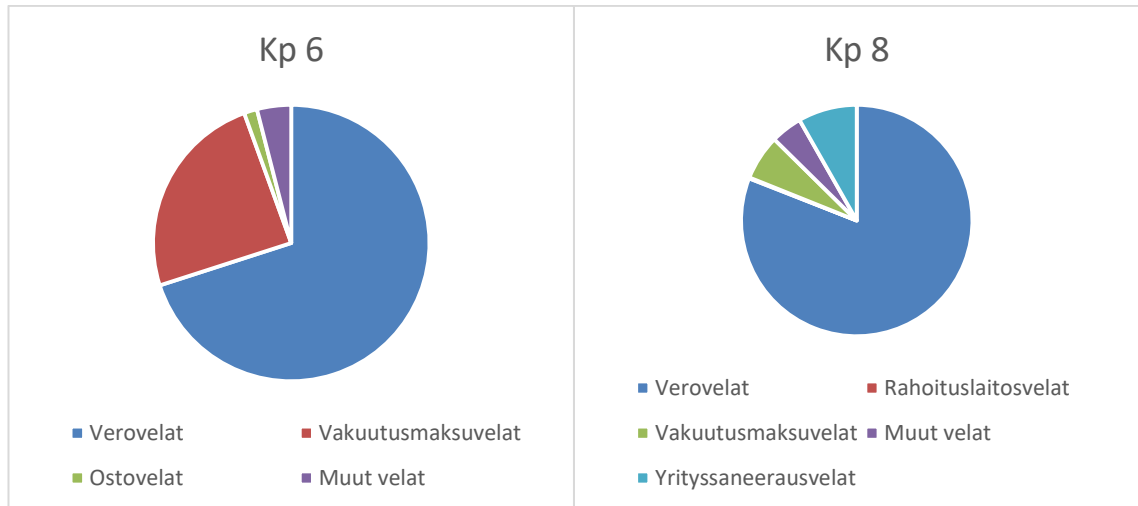
Konkurssipesän 2 suurimmat velat muodostuvat muista veloista, joiden osuus on 41 %, seuraavaksi suurimpana velkaeränä on verovelat osuudella 32 %. Tämän konkurssipesän ostovelkojen osuus on 13 %, vakuutusmaksuvelkojen osuus 7 %, palkkavelkojen osuus 5 % ja rahoituslaitosvelkojen osuus 1 %.

Kuvio 10: Konkurssipesien 4 ja 5 velkaerät, %

Konkurssipesän 4 selkeästi suurin velkaerä on verovelat osuudella 72 %, vakuutusmaksuvelkojen osuus on 20 %, ostovelkojen osuus on 8 % ja rahoituslaitos- sekä muiden velkojen osuus on vain yhden prosentin tai sen alle.

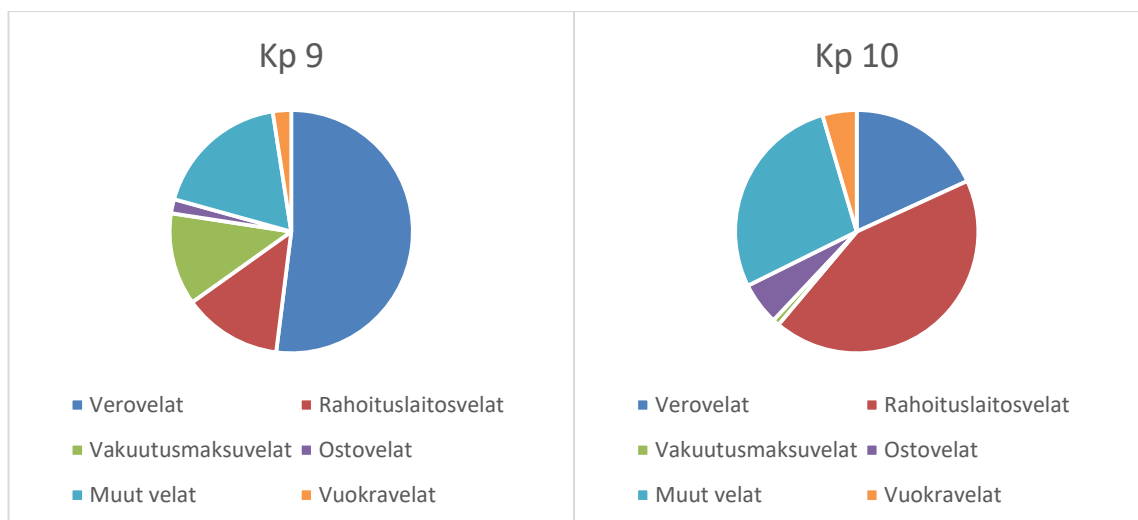
Konkurssipesän 5 suurin velkaerä on myös verovelat, osuuden ollessa 64 %, seuraavaksi suurin velkaerä on rahoituslaitosvelat 30 %, sitten ostovelat 6 % ja muiden velkojen osuus on 1 %.

Kuvio 11: Konkurssipesien 6 ja 8 velkaerät, %

Konkurssipesän 6 suurin velkaerä on myöskin verovelat, joka on 70 % kaikista konkurssipesän veloista. Seuraavana on vakuutusmaksuvelat 24 %:n osuudella, sitten muut velat 4 %:n osuudella ja ostovelat 2 %:n osuudella.

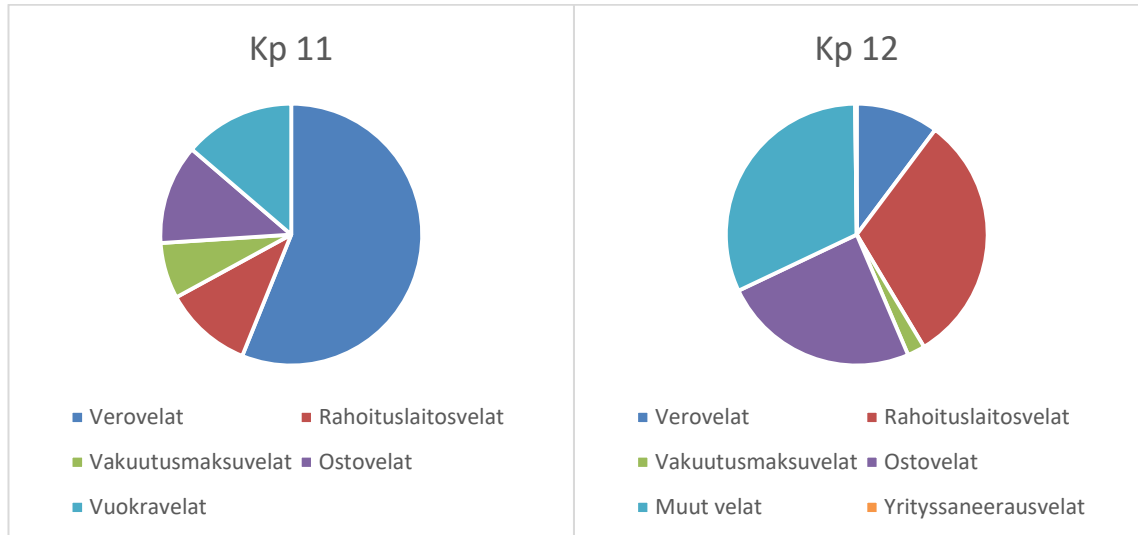
Myös konkurssipesän 8 suurin velkaerä on verovelat, jonka osuus on 81 %, muut osuudet ovat yrityssaneerausmenettelyn aikana syntyneet velat 8 %, vakuutusmaksuvelat 6 % ja muut velat 4 %.

Kuvio 12: Konkurssipesien 9 ja 10 velkaerät, %

Jälleen konkurssipesän 9 suurimman velkaerän muodostaa verovelat osuudella 52 %. Muita velkaeriä ovat muut velat 18 %, rahoituslaitosvelat 13 %, vakuutusmaksuvelat 12 %, vuokravelat 2 % ja ostovelat 2 %.

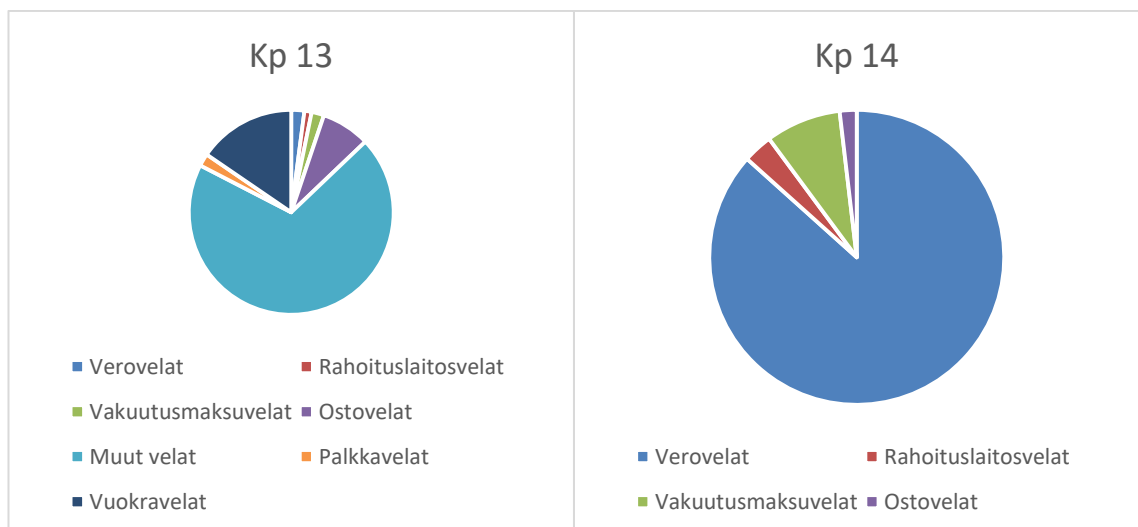
Konkurssipesän 10 suurin velkaerä on rahoituslaitosvelat, jonka osuus on 43 %, muiden velkojen osuus on 28 %, verovelkojen osuus 18 %, ostovelkojen osuus 6 %, vuokravelkojen osuus 5 % ja vakuutusmaksuvelat ovat 1 %.

Kuvio 13: Konkurssipesien 11 ja 12 velkaerät, %

Konkurssipesän 11 suurin velkaerä on verovelat osuudella 56 %, seuraavina ovat vuokravelat osuudella 14 %, ostovelat osuudella 12 %, rahoituslaitosvelat osuudella 11 % ja vakuutusmaksuvelat osuudella 7 %.

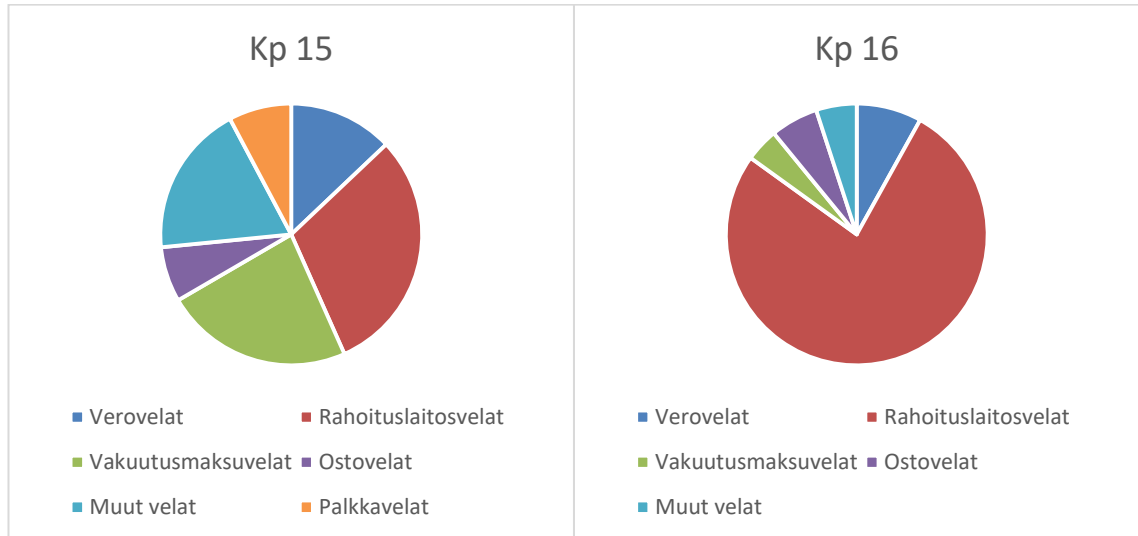
Konkurssipesän 12 suurimman velkaerän muodostaa muut velat 32 %:n osuudella, jonka jälkeen tulevat rahoituslaitosvelat 31 %:n osuudella, ostovelat 24 %:n osuudella, verovelat 10 %:n osuudella ja vakuutusmaksuvelat 2 %:n osuudella.

Kuvio 14: Konkurssipesien 13 ja 14 velkaerät, %

Konkurssipesän 13 suurin velkaerä on muut velat 70 %. Vuokravelat on seuraavana osuudella 15 % ja seuraavina ostovelat 8 %, palkkavelat 2 %, verovelat 2 %, vakuutusmaksuvelat 2 % ja rahoituslaitosvelat 1 %.

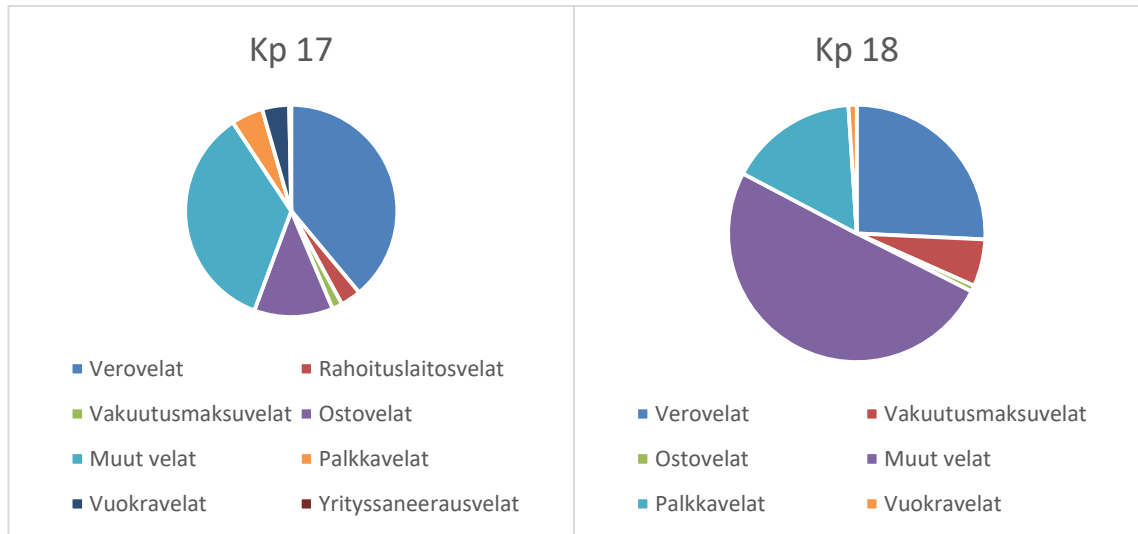
Konkurssipesän 14 ylivoimaisesti suurin velkaerä on 87 %:n osuudella verovelat. Vakuutusmaksuvelkojen osuus on 8 %, rahoituslaitosvelkojen 3 % ja ostovelkojen 2 %.

Kuvio 15: Konkurssipesien 15 ja 16 velkaerät, %

Konkurssipesän 15 velkaerät ovat melko tasaisesti jakautuneet, mutta suurin on kuitenkin rahoituslaitosvelat 30 %, seuraavana vakuutusmaksuvelat 23 %, muut velat 19 %, verovelat 13 %, palkkavelat 8 % ja ostovelat 7 %.

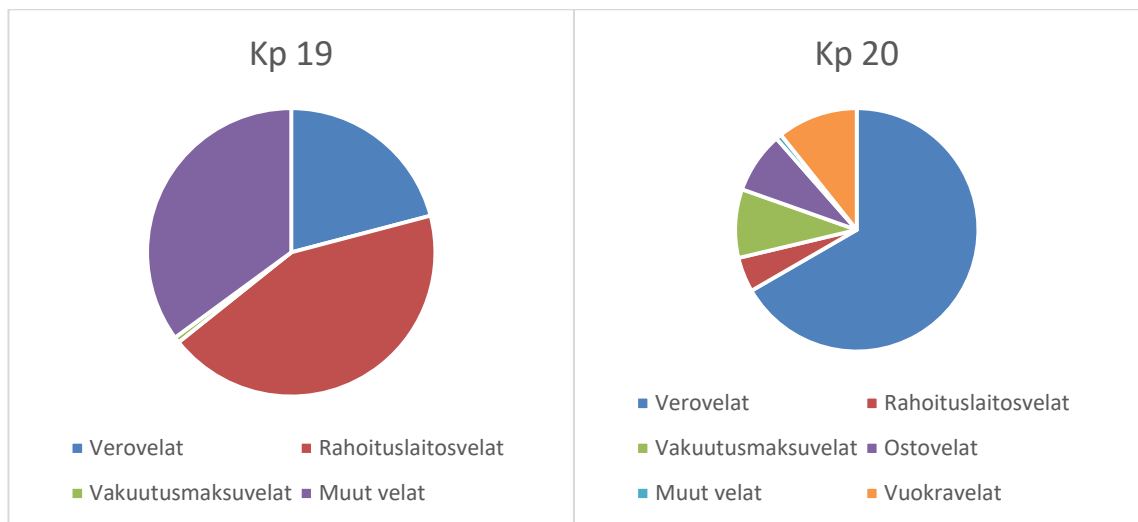
Konkurssipesän 16 selvästi suurin velkaerä on 77 %:n osuudella rahoituslaitosvelat. Pienempiä velkaeriä ovat tässä konkurssipesässä verovelat 8 %, ostovelat 6 %, muut velat 5 % ja vakuutusmaksuvelat 4 %.

Kuvio 16: Konkurssipesien 17 ja 18 velkaerät, %

Konkurssipesän 17 osalta verovelat ovat suurin velkaerä, näiden velkojen osuuden ollessa 39 %. Seuraavaksi suurin velkaerä on muuten velat 35 %, sitten ostovelat 12 %, palkkavelat 5 %, vuokraelat 4 %, rahoituslaitosvelat 3 % ja vakuutusmaksuvelat 2 %.

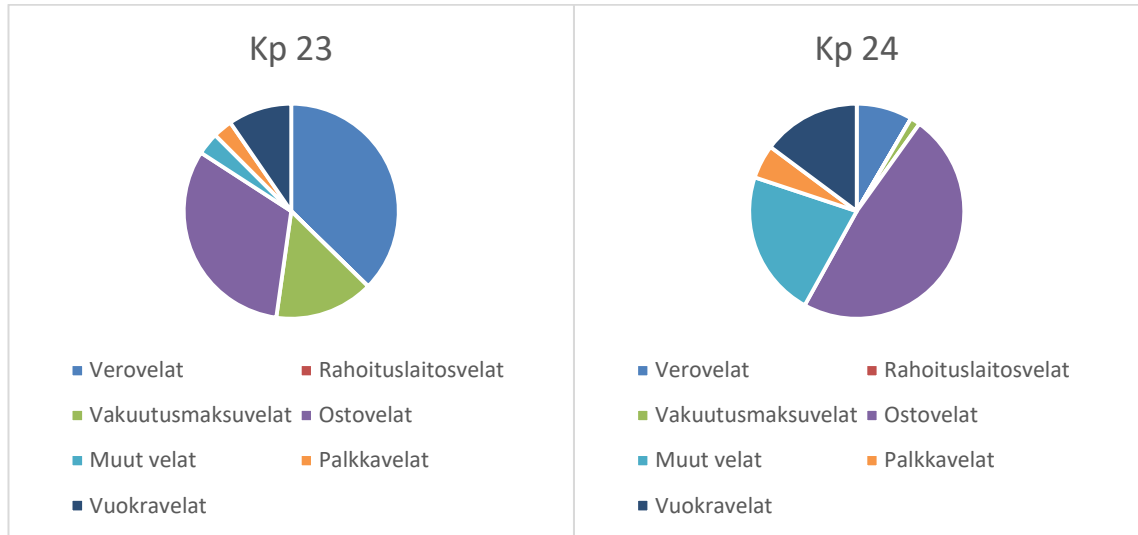
Konkurssipesän 18 suurin velkaerä on muuten velat 50 %, jonka jälkeen verovelat 26 %, sitten palkkavelat 16 %, vakuutusmaksuvelat 6 %, vuokraelat 1 % ja ostovelat myös 1 %.

Kuvio 17: Konkurssipesien 19 ja 20 velkaerät, %

Rahoituslaitosvelat 43 % ovat konkurssipesän 19 suurin velkaerä, jonka jälkeen tulevat muuten velat 35 %, sitten verovelat 21 % ja vakuutusmaksuvelat 1 %.

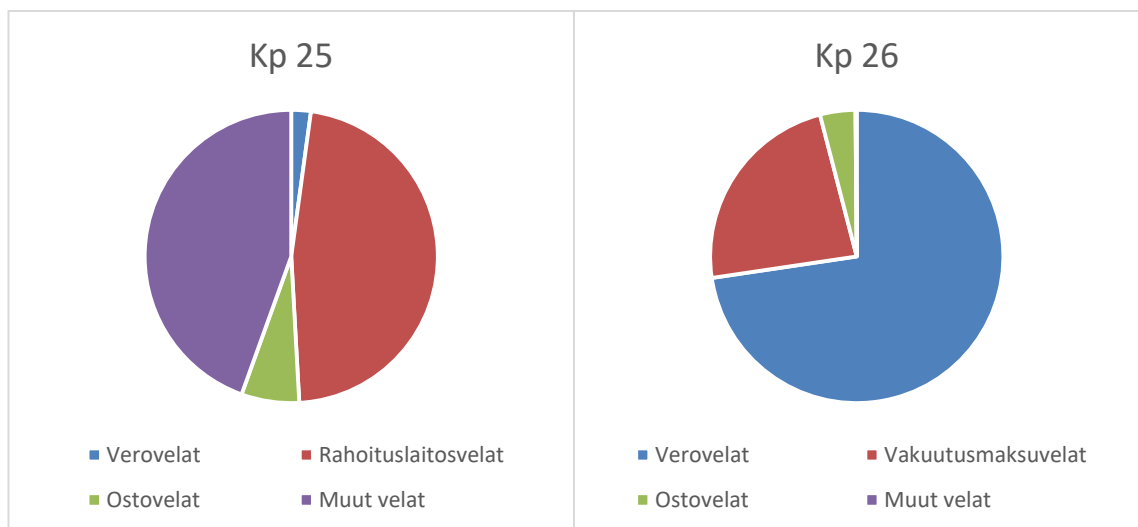
Konkurssipesän 20 suurin velkaerä on verovelat 67 %:n osuudella. Muut velkaerät ovat vuokravelat 11 %, vakuutusmaksuvelat 9 %, ostovelat 8 %, rahoituslaitosvelat 5 % ja muut velat ovat 1 %.

Kuvio 18: Konkurssipesien 23 ja 24 velkaerät, %

Verovelkojen osuus 37 % on myös konkurssipesän 23 suurin velkaerä, seuraavaksi suurimman velkaerän ollessa ostovelat 32 %:n osuudella. Muut velkaerät ovat vakuutusmaksuvelat 15 %, vuokravelat 10 %, muut velat 3 %, palkkavelat myös 3 % ja rahoituslaitosvelat alle 1 %.

Konkurssipesän 24 suurin velkaerä on ostovelat 48 % ja seuraavana on muut velat 22 %. Muita velkaeriä ovat vuokravelat 15 %, verovelat 8 %, palkkavelat 5 %, vakuutusmaksuvelat 1 % ja tässäkin konkurssipesässä rahoituslaitosvelkojen osuus on alle 1 %.

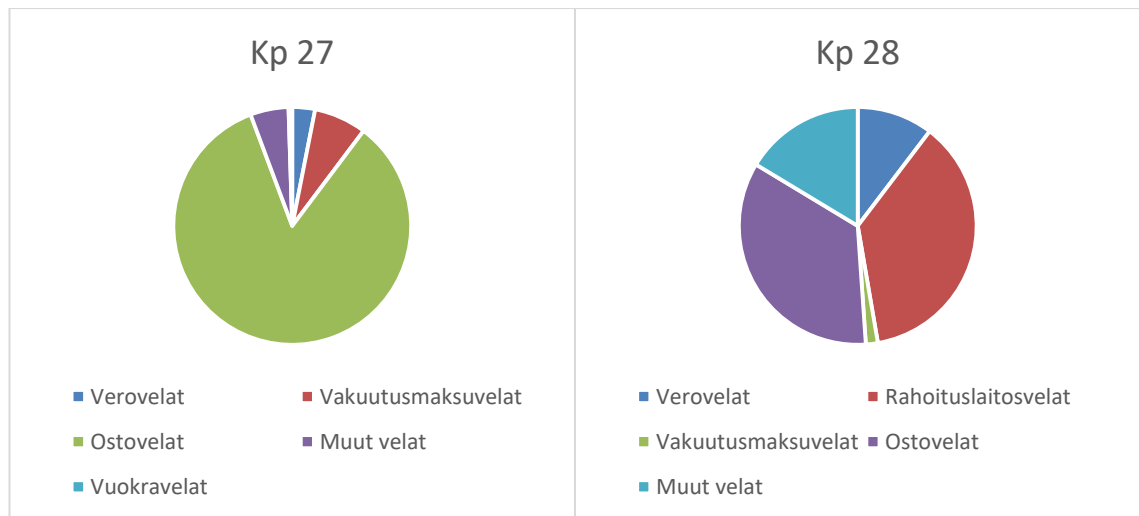

Kuvio 19: Konkurssipesien 25 ja 26 velkaerät, %

Konkurssipesän 25 suurimmat velkaerät ovat rahoituslaitosvelat ja muut velat.

Rahoituslaitosvelat ovat näistä hieman suuremmat osuudella 47 % ja muiden velkojen osuus on 44 %. Pienempiä velkaeriä ovat ostovelat 6 % ja verovelat 2 %.

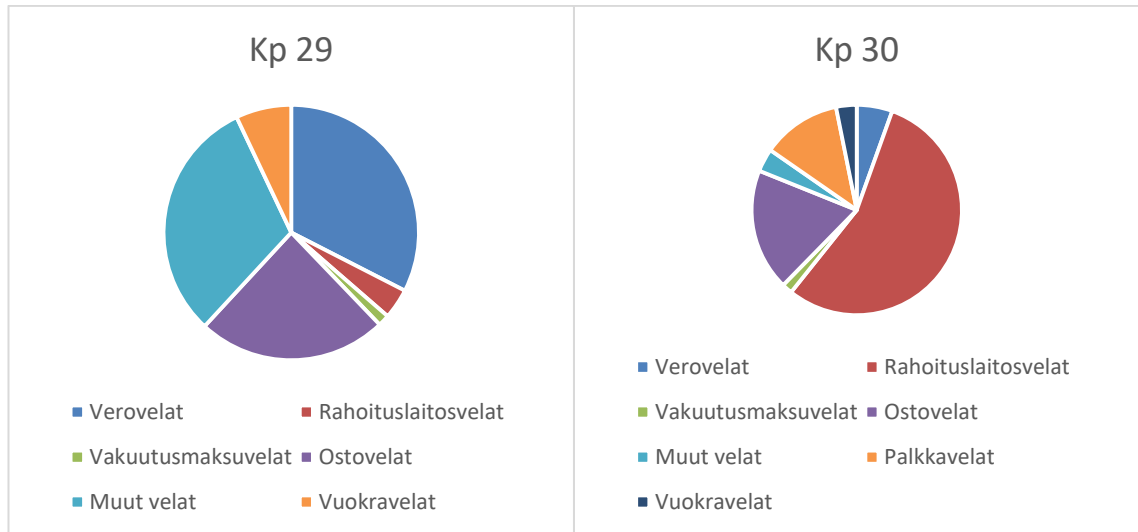
Konkurssipesän 26 selkeästi suurin velkaerä on verovelat 73 %:n osuudella, seuraavana tulee vakuutusmaksuvelat 23 %:n osuudella ja ostovelat 4 %:n osuudella, muiden velkojen osuus jää alle 1 %:n.

Kuvio 20: Konkurssipesien 27 ja 28 velkaerät, %

Konkurssipesän 27 ylivoimaisesti suurin velkaerä on ostovelat, joiden osuus on 84 %. Muut velkaosuudet ovat melko pieniä, vakuutusmaksuvelkojen ollessa 7 %, muiden velkojen ollessa 5 %, velkovelkojen ollessa 3 % ja vuokravelkojen ollessa 1 %.

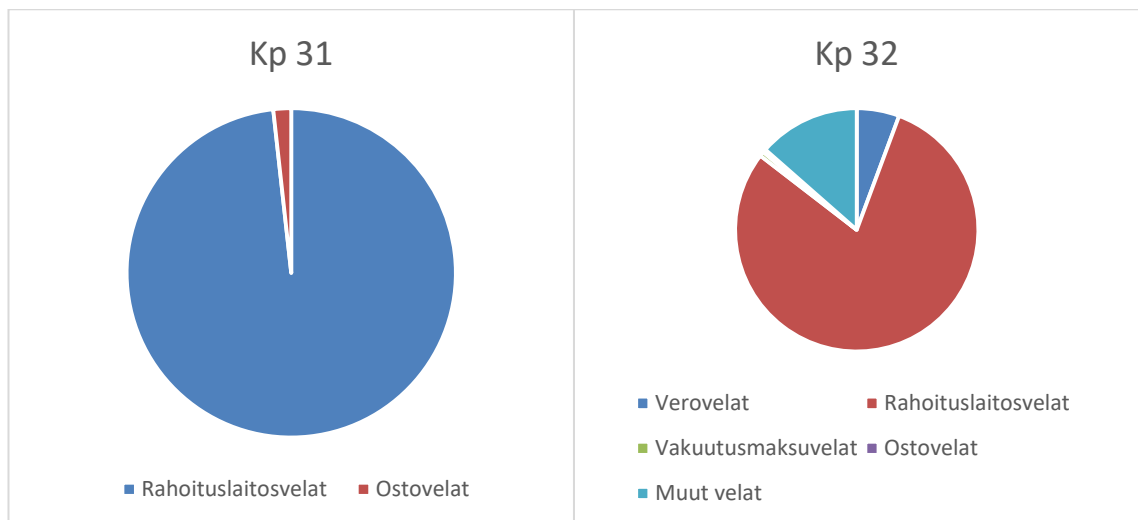
Konkurssipesän 28 kaksi suurinta velkaerää ovat melko tasaisia, hiukan suurempi erä on kuitenkin rahoituslaitosvelat 37 %:n osuudella, jonka tuntumassa on ostovelat 35 %:n osuudella. Muut velkaerät ovat muut velat 16 %, verovelat 10 % ja vakuutusmaksuvelat 2 %.

Kuvio 21: Konkurssipesien 29 ja 30 velkaerät, %

Konkurssipesän 29 suurin velkaerä on verovelat 33 %, seuraavana muut velat 31 %, jonka jälkeen ostovelat 24 %, vuokraelat 7 %, rahoituslaitosvelat 4 % ja vakuutusmaksuvelat 1 %.

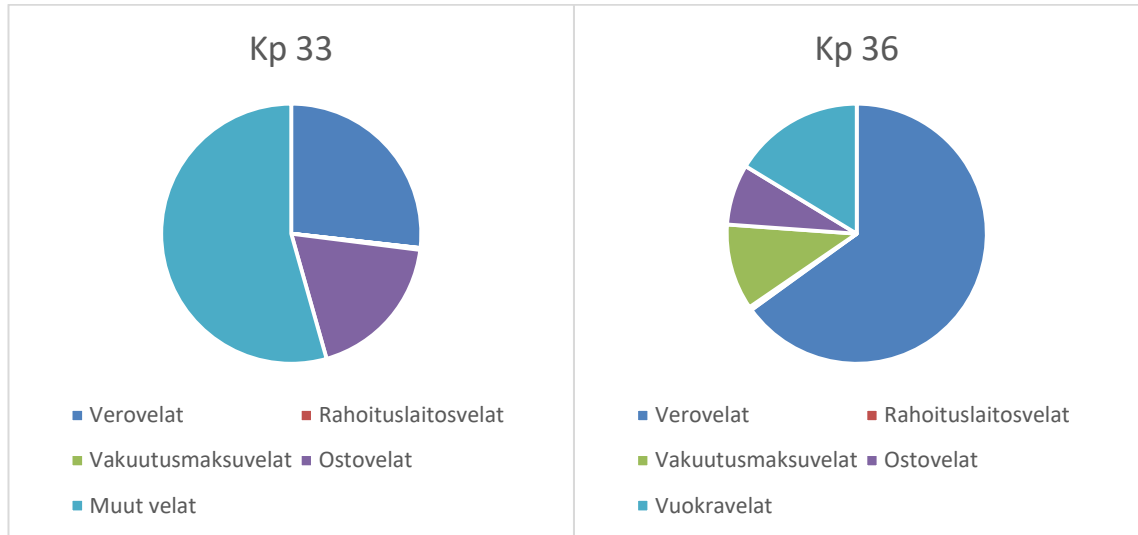
Suurin velkaerä konkurssipesän 30 osalta on rahoituslaitosvelat 55 %. Muita velkaeriä ovat ostovelat 19 %, palkkavelat 12 %, verovelat 5 %, muut velat 4 %, vuokraelat 3 % ja vakuutusmaksuvelat 2 % .

Kuvio 22: Konkurssipesien 31 ja 32 velkaerät, %

Konkurssipesän 31 ehdottomasti suurin velkaerä on rahoituslaitosvelat, jonka osuus kokonaisvelasta on jopa 98 %, loput 2 % ovat tässä konkurssipesässä ostovelkoja.

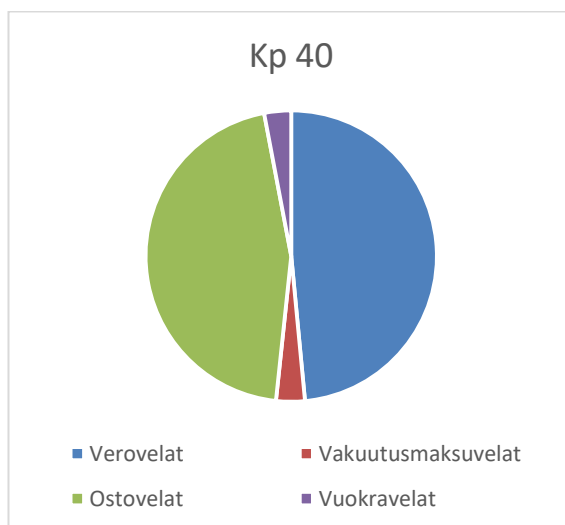
Myös konkurssipesän 32 osalta selkeästi suurin velkaerä on rahoituslaitosvelat, osuuden ollessa 80 %. Muita velkaeriä tässä konkurssipesässä ovat muut velat 14 % ja verovelat 6 %. Ostovelkojen ja vakuutusmaksuvelkojen osuudet ovat puolestaan molemmat alle 1 %.

Kuvio 23: Konkurssipesien 33 ja 36 velkaerät, %

Konkurssipesän 33 suurin velkaerä on muut velat 54 %:n osuudella. Seuraavaksi suurimmat velkaerät ovat verovelat 27 % ja ostovelat 19 %. Rahoituslaitos- ja vakuutusmaksuvelkojen osuudet ovat tässäkin konkurssipesässä molemmat alle 1 %.

Konkurssipesän 36 suurin velkaerä on verovelat 65 %, jonka jälkeen tulevat vuokraelat 16 %, vakuutusmaksuvelat 11 %, ostovelat 8 % ja rahoituslaitosvelat jälleen alle 1 %.

Kuvio 24: Konkurssipesän 40 velkaerät, %

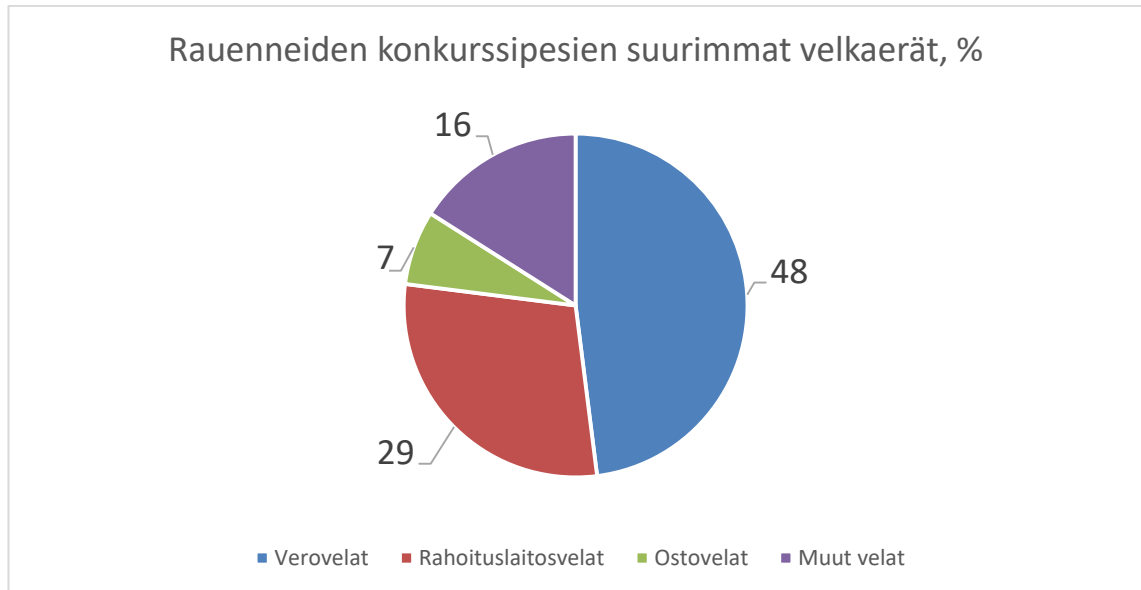
Konkurssipesän 40 suurimmat velkaerät ovat melko lähellä toisiaan, verovelkojen osuuden ollessa 48 % ja ostovelkojen osuuden ollessa 45 %. Pienemmät velkaerät ovat vakuutusmaksuvelat 3 % ja vuokravelat 3 %.

Tässä opinnäytetyössä on prosentuaalisten velkaerien lisäksi selvitetty, että osakeyhtiöistä neljällätoista on verovelat suurin velkaerä ja samoin on yhdellä toiminimellä. Kuudella osakeyhtiöllä, kahdella toiminimellä ja yhdellä kuolinpesällä on puolestaan suurin velkaerä rahoituslaitosvelat. Ostovelat ovat suurin velkaerä kahdella osakeyhtiöllä ja muut velat puolestaan ovat suurin velkaerä viidellä osakeyhtiöllä.

Lisäksi opinnäytetyössä on selvitetty rauenneiden konkurssipesien suurimpia velkaeriä toimialoittain. Suurimmat verovelat ovat muun muassa yhdellä hoitoalan yrityksellä, yhdellä kuljetusalan yrityksellä, kahdella ravintola-alan yrityksellä, kolmella rakennusalan yrityksellä ja kahdella vähittäiskaupan alan yrityksellä. Suurimpia rahoituslaitosvelkoja löytyy puolestaan esimerkiksi yhdeltä kuljetusalan yritykseltä, yhdeltä hoitoalan yritykseltä, kahdelta vähittäiskaupan alan yritykseltä sekä yhdeltä maatalousalan yritykseltä. Ostovelat ovat suurimmat muun muassa yhdellä rakennusalan yrityksellä ja yhdellä vähittäiskaupan alan yrityksellä. Suurimpia muita velkoja löytyy esimerkiksi yhdeltä kiinteistönvälitysalan yritykseltä, kahdelta rakennusalan yritykseltä, yhdeltä vähittäiskaupan alan yritykseltä sekä yhdeltä ravintola- ja matkailualan yritykseltä.

5 Yhteenveto, johtopäätökset ja pohdinta

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää rauenneiden konkurssipesien suurimmat velkaerät. Yhteensä viidentoista rauenneen konkurssipesän kohdalla verovelat olivat suurin velkaerä. Rahoituslaitosvelat olivat suurin velkaerä yhdeksän rauenneen konkurssipesän kohdalla ja ostovelat kahden rauenneen konkurssipesän kohdalla. Viiden rauenneen konkurssipesän kohdalla puolestaan muut velat olivat suurin velkaerä. Prosentuaalisina osuuksina kaikkien rauenneiden konkurssipesien kokonaisveloista verovelkojen osuus oli 48 %, rahoituslaitosvelkojen osuus 29 %, ostovelkojen osuus 7 % ja muiden velkojen osuus 16 %. Hypoteesi siitä, että verovelat olisivat suurin velkaerä raukeavissa konkurssipesissä, oli melko lailla paikkansa pitävä. Seuraavassa kuviossa 25 on vielä havainnollistettu rauenneiden konkurssipesien suurimpien velkaerien prosentuaaliset osuudet.

Kuvio 25: Rauenneiden konkurssipesien suurimmat velkaerät, %

Yhtäläisyyksiä rauenneilla konkurssipesillä, joilla on sama suurin velkaerä, ei juurikaan löytynyt. Rauenneita konkurssipesiä, joilla suurin velkaerä oli verovelat, oli monelta eri toimialalta ja yhtiömuodoltaan näitä oli sekä toiminimiä, että osakeyhtiöitä. Samoin oli kaikkien muidenkin velkaerien osalta. Yhtäläisyyksiä ei siis löytynyt yhtiömuodon, eikä toimialojen osaltakaan.

Verovelkojen kertymiseen olisi mahdollista puuttua aikaisemmassa vaiheessa ja näin ollen ehkäistä konkurssien syntymistä. Mikäli Verohallinto puuttuisi verovelkojen kertymiseen aikaisemmassa vaiheessa, ei kertyisi ainakaan nykyisen suuruisia verovelkoja, jotka jäävät kokonaan maksamatta takaisin raukeavien konkurssipesien, etenkin osakeyhtiömuotoisten sellaisten osalta. Verohallinto voisi myös antaa veroneuvontaa yrittäjille ja yrityksille, joka osaltaan auttaisi velkojen ehkäisemisessä, kun yrittäjät ymmärtäisivät verotusta nykyistä paremmin ja osaisivat varautua tuleviin veroihin. Lisäksi yrityksille olisi hyvä olla tarjolla velkaneuvontaa, kuten yksityisillekin ihmisille on. Olisi myös tärkeää, että yritykset ja yrittäjät saisivat neuvontaa jo varhaisessa vaiheessa, eli ei vasta silloin, kun konkurssihakemus on vireillä tai pahimmassa tapauksessa yritys on jo asetettu konkurssiin.

Myös rahoituslaitosvelkojen kertymiseen olisi mahdollista puuttua siten, ettei myönnettäisi suuria riskejä sisältäviä rahoituslaitosvelkoja. Mikäli rahoituslaitosvelkaa kuitenkin kertyisi, myös rahoituslaitos ottaisi varhaisemman puuttumisen mallin käyttöön ja ohjaisi yrityksen tai yrittäjän velkaneuvontaan mahdollisimman pian maksuvaikeuksien tullessa ilmi.

Ostovelkojen ja muiden velkojen kertymiseen puuttuminen aiemmin olisi luultavasti melko lailla hankalampaa. Tämä johtuu siitä, että ostovelkoja kertyy usein monilta eri tahoilta ja

muut velat ovat usein esimerkiksi lainasaamisia yksityisiltä tahoilta, monesti etenkin yrittäjän läheisiltä henkilöiltä. Mikäli yksityinen henkilö, yritys tai muu taho lainaa toiselle taholle rahaa, eli myöntää lainan, ei tähän ole keinoja puuttua. Näissä tapauksissa konkurssivelkojen kertymiseen tai yhtiön konkurssiin ajautumiseen on siis melko mahdotonta puuttua. Myös ostovelkojen kertymiseen on hankalaa puuttua, mutta mahdollisuus siihen saattaisi olla esimerkiksi siten, että myyjätaho tarkistaisi aina ostajatahon luottotiedot ennen ostotapahtumaa. Mikäli ostajalta löytyisi maksuhäiriömerkintöjä, ei kauppaa syntyisi. Näin entuudestaan velkaantuneille tahoille ei kertyisi lisää ostovelkoja, mutta toki tämä olisi myös jossain määrin työlästä myyjätahon kannalta.

Edellä mainitut velkojen kertymisen puuttumiseen liittyvät seikat liittyvät lähinnä siihen, miten velkojatahot voisivat kontrolloida velkojen syntymistä ja kertymistä. Tärkeää olisi kuitenkin etenkin se, että yrittäjä itse huolehtisi yrityksestään niin hyvin, ettei suuria riskialttiita velkoja pääsisi kertymään ja että yhtiön maksuvalmius olisi hyvä. On mahdollista, että konkurssiin ajautuminen johtuu esimerkiksi yrittäjän taidottomuudesta tai kyvyttömyydestä liike-elämässä, taikka yrittäjän välinpitämättömyydestä tai siitä, että yrittäjä antaa periksi. Täten olisi tärkeää saada yrittäjille tarvittavat taidot yrityksen pyörittämiseen ja yrityksestä huolehtimiseen sekä liike-elämässä toimimiseen. Jo liiketoiminnan suunnitteluunkin tulisi kiinnittää aiempaa tarkemmin ja paremmin huomiota, jolloin jo hyvin varhaisessa vaiheessa tulisi selvitetäksi yrityksen menestymisen mahdollisuudet. Lisäksi yrittäjän itsensä pitäisi puuttua ja toimia ajoissa, mikäli hän havaitsee yrityksensä maksuvalmiuden heikkenevän ja velkojen syntyvän.

Tämän opinnäytetyön tulokset avaavat selvitystarpeita sille, miten esimerkiksi verovelkojen kertymiseen olisi mahdollista puuttua aikaisemmin ja ehkäistä suurien velkojen kertyminen. Olisi mahdollista tutkia muun muassa sitä, miten Verohallinto nykyisin toimii verovelkoja omaavien velallisten suhteen ja missä vaiheessa Verohallinto hakee velallista konkurssiin. Mikäli tässä prosessissa olisi aukkokohtia tai Verohallinnolle olisi mahdollista kehittää uudenlainen parempi ja toimivampi varhaisemman puuttumisen toimintasuunnitelma, tulisi tähän perehtyä jatkotutkimuksia tehdessä. Myös verolainsäädäntöä olisi tarpeen tutkia jatkotutkimuksen muodossa tarkemmin, mikäli verolakiin olisi mahdollista ja tarpeellista sisällyttää tällainen varhaisen puuttumisen malli ja näin saada verolainsäädäntö preventiiviseksi, eli ennaltaehkäiseväksi verovelkojen kertymisen kannalta. Lisäksi jatkotutkimusta tehdessä olisi hyvä tutkia tarkemmin, mitkä verovelat ovat suurimpia ja suurin syy konkurssiin ajautumiseen. Suurimpia verovelkoja voivat olla esimerkiksi jotkin seuraavista: arvonnisäverot, ennakonpidätykset, sosiaaliturvamaksut, yhteisön ennakko- ja jäännösverot.

Jatkotutkimuksessa tai -tutkimuksissa olisi hyvä myös haastatella konkurssin tehneitä yrittäjiä, eli velallisen edustajia konkurssin syistä. Olisi hyvä selvittää, mitkä he kokevat olleen suurimpia syitä konkurssiin ajautumiseen. Tätä kautta olisi mahdollista myös saada käytännön, eli konkurssin kokeneiden näkökulmaa siihen, miten velkojen kertymiseen olisi mahdollista vaikuttaa jo hyvissä ajoin.

Lähteet

Painetut:

Havansi, E. & Koulu, R. & Lindfors, H. & Niemi-Kiesiläinen, J. 2005. Insolvenssioikeus. Juva: WSOY.

Holopainen, M. & Nummenmaa, L. & Pulkinen, P. 2014. Tilastollisten menetelmien perusteet. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Husa, J. & Mutanen, A. & Pohjolainen, T. 2010. Kirjoitetaan juridiikkaa. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Kirjanpitolaki 1997/1336.

Kokko, P. & Salminen, J. 2013. Velkojana konkurssissa. Porvoo: Edita Publishing Oy.

Konkussilaki 2004/120.

Koulu, R. 2009. Konkurssioikeus. Juva: WSOY.

Koulu, R. & Lindfors, H. 2010. Maksukyvyttömyyden oikeudelliset ulottuvuudet. Helsinki: Yliopistopaino.

Koulu, R. & Lindfors, H. 2010. Maksukyvyttömyys - Yritys velkojana ja velallisena. Edita Publishing Oy.

Koulu, R. 2004. Uusi konkurssilaki. Helsinki: WSOY Lakitieto.

Könkkölä, M. Teoksessa Könkkölä, M. & Linna, T. 2013. Konkurssioikeus. Helsinki: Talentum. 27-56, 85-170, 339-397 ja 749-750.

Laaka, J. 2004. Konkurssiasiakirjamallit. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Laitinen, Erkki K. & Laitinen, T. 2014. Yrityksen maksukyky, arviointi ja ennakointi. Porvoo: Bookwell Oy.

Laki konkurssipesien hallinnon valvonnasta 1995/109.

Laki liiketoimintakiellosta 1985/1059.

Laki takaisinsaannista konkurssipesään 1991/758.

Linna, T. Teoksessa Könkkölä, M. & Linna, T. 2013. Konkurssioikeus. Helsinki: Talentum. 1-26, 57-84, 171-338, 398-748 ja 751-877.

Oikeudenkäymiskaari 1734/4.

Poliisilaki 2011/872.

Tuomisto, J. 2010. Sopimus ja insolvenssi. WS Bookwell Oy.

Tuomisto, J. 2012. Takaisinsaanti. Liettua: BALTOprint.

Valli, R. 2015. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. Juva: Bookwell Oy.

Vilkka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Juva: Bookwell Oy.

Sähköiset:

Konkurssiasiain neuvottelukunnan suositukset. 2004. 03/2004 Velallisselvitys. Julkaistu 06.06.2014. Viitattu 15.04.2017.

<http://www.konkurssiasiamies.fi/fi/index/suosituksset/03velallisselvitys.html>

Oikeusministeriö. 2016. Konkurssi. Julkaistu 04.11.2016. Viitattu 11.04.2017.

<https://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/fi/index/hakemusasiat/konkurssi.html>

Suomen virallinen tilasto (SVT). Konkurssit. Tilastokeskus. Viitattu 11.04.2017.

<http://www.stat.fi/til/konk/tau.html>

Hallituksen esitykset:

HE 26/2003. Hallituksen esitys Eduskunnalle konkurssilainsäädännön uudistamiseksi.

HE 12/2017 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssilain muuttamisesta ja eräksi siihen liityviksi laeiksi.

Kuviot

Kuvio 1: Konkurssimenettelyn vaiheet	11
Kuvio 2: Konkurssiin haettujen yritysten määrä Suomessa vuosina 2013 - 2016.....	12
Kuvio 3: Konkurssiin haettujen yritysten henkilökunnan määrä Suomessa vuosina 2013 - 2016	12
Kuvio 4: Konkurssipesien yhtiömuodot	29
Kuvio 5: Konkurssipesien jatkuminen, raukeaminen ja peruuntuminen	30
Kuvio 6: Raukeavien konkurssipesien yhtiömuodot	30
Kuvio 7: Raukeavien konkurssipesien velat.....	31
Kuvio 8: Raukeavien konkurssipesien velat.....	32
Kuvio 9: Konkurssipesien 1 ja 2 velkaerät, %	32
Kuvio 10: Konkurssipesien 4 ja 5 velkaerät, %	33
Kuvio 11: Konkurssipesien 6 ja 8 velkaerät, %	34
Kuvio 12: Konkurssipesien 9 ja 10 velkaerät, %.....	34
Kuvio 13: Konkurssipesien 11 ja 12 velkaerät, %	35
Kuvio 14: Konkurssipesien 13 ja 14 velkaerät, %	35
Kuvio 15: Konkurssipesien 15 ja 16 velkaerät, %	36
Kuvio 16: Konkurssipesien 17 ja 18 velkaerät, %	37
Kuvio 17: Konkurssipesien 19 ja 20 velkaerät, %	37
Kuvio 18: Konkurssipesien 23 ja 24 velkaerät, %	38
Kuvio 19: Konkurssipesien 25 ja 26 velkaerät, %	38
Kuvio 20: Konkurssipesien 27 ja 28 velkaerät, %	39
Kuvio 21: Konkurssipesien 29 ja 30 velkaerät, %	40
Kuvio 22: Konkurssipesien 31 ja 32 velkaerät, %	40
Kuvio 23: Konkurssipesien 33 ja 36 velkaerät, %	41
Kuvio 24: Konkurssipesän 40 velkaerät, %	41
Kuvio 25: Rauenneiden konkurssipesien suurimmat velkaerät, %	43

Liitteet

Liite 1: Konkurssipesien euomääräiset ja prosentuaaliset velkaerät	50
Liite 2: Raukeavien konkurssipesien euomääräiset ja prosentuaaliset velkaerät	56

Liite 1: Konkurssipesien euromääräiset ja prosentuaaliset velkaerät

Konkurssipesä	Yhtiömuoto	Velat yhteensä, €	Verovelat, €	Rahoituslaitosvelat, €
1	Tmi	370166,93	247799,50	115519,50
2	Oy	164876,24	53118,03	2350,82
3	Tmi	523456,35	187593,50	1863,50
4	Oy	318849,52	228977,40	234,26
5	Oy	33811,60	21536,69	-
6	Oy	57550,64	40308,95	-
7	Oy	200192,38	85214,01	-
8	Oy	53371,39	43196,61	71,83
9	Oy	338453,01	175946,07	44545,65
10	Oy	260425,46	47325,15	111871,06
11	Oy	43969,87	24672,99	4808,41
12	Oy	1296029,69	132549,51	404149,47
13	Oy	489166,74	10129,75	5557,19
14	Oy	30451,95	26382,36	985,00
15	Oy	40800,27	5274,46	12406,13
16	Tmi	397690,01	32041,76	305798,28
17	Oy	284676,23	110886,75	8881,39
18	Oy	159187,41	40980,38	-
19	Tmi	104491,67	21836,29	45327,19
20	Oy	78337,96	52213,97	3625,41
21	Oy	178382,63	44163,56	33455,30
22	Oy	56423,49	20746,65	28730,04
23	Oy	99151,40	36984,79	32,65
24	Oy	98616,34	8311,63	5,80
25	Oy	201534,45	4350,89	94651,33
26	Oy	251620,84	182806,29	-
27	Oy	74520,95	2313,60	-
28	Oy	332918,13	34446,10	122970,28
29	Oy	77569,13	25231,39	2984,49
30	Oy	111366,74	6110,47	61525,95
31	kuolinpesä	54453,74	-	53499,81
32	Oy	422987,63	23988,73	337377,01
33	Oy	110617,03	29596,68	17,12
34	Oy	476716,93	156659,40	43747,59
35	Tmi	-	-	-
36	Oy	54571,21	35492,43	221,46
37	Oy	78629,55	-	50828,23
38	Oy	248205,89	243579,01	-
39	Oy	1575222,52	206869,45	490648,53

40	Oy	97139,33	47103,88	-
----	----	----------	----------	---

Konkurssipesä	Vakuutusmaksuvelat, €	Ostovelat, €	Muut velat, €
1	4821,15	1914,78	112,00
2	12098,54	21850,31	66800,00
3	94705,79	103100,92	99416,00
4	62167,65	25325,70	2144,51
5	10052,42	1933,89	288,60
6	14060,70	880,99	2300,00
7	35469,58	12819,28	5131,64
8	3369,56	-	2336,24
9	41562,09	6362,47	61786,73
10	2306,70	14721,09	72326,46
11	3041,84	5413,66	-
12	28117,45	315865,24	412633,24
13	9647,26	37663,11	340938,71
14	2517,21	567,38	-
15	9496,49	2781,46	7676,29
16	16430,09	23474,01	19945,87
17	4480,90	34180,36	99796,07
18	9433,58	1241,75	80000,00
19	679,26	-	36648,93
20	7147,59	6354,49	596,50
21	35407,13	654,78	37755,79
22	3159,75	3361,00	426,05
23	14774,49	31646,70	3321,08
24	1454,46	47460,04	21757,45
25	-	12859,44	89672,79
26	58633,77	9819,65	361,13
27	5327,54	62631,76	3876,05
28	5417,68	115606,79	54477,28
29	1127,38	18656,96	24110,34
30	1787,67	20887,04	3961,81
31	-	953,93	-
32	2594,95	1791,94	57235,00
33	248,71	20594,62	60159,90
34	128554,02	18112,38	-
35	-	-	-
36	5831,81	4125,51	-
37	-	17439,22	3895,00
38	4126,88	-	500,00

39	242575,69	334005,26	77699,16
40	3100,71	44034,74	-

Konkurssipesä	Palkkavelat, €	Vuokravelat, €	Yrityssaneerausvelat, €
1	-	-	-
2	8658,54	-	-
3	36776,54	-	-
4	-	-	-
5	-	-	-
6	-	-	-
7	33222,96	-	-
8	-	-	4397,15
9	-	8250,00	-
10	-	11875,00	-
11	-	6032,97	-
12	-	-	2714,78
13	9650,53	75580,19	-
14	-	-	-
15	3165,44	-	-
16	-	-	-
17	13837,79	11717,93	895,04
18	25873,76	1657,94	-
19	-	-	-
20	-	8400,00	-
21	20871,99	-	-
22	-	-	-
23	2880,93	9510,76	-
24	5019,76	14607,20	-
25	-	-	-
26	-	-	-
27	-	372,00	-
28	-	-	-
29	-	5458,57	-
30	13565,62	3528,18	-
31	-	-	-
32	-	-	-
33	-	-	-
34	21229,71	-	-
35	-	-	-
36	-	8900,00	-

37	6467,1	-	-
38	-	-	-
39	161531,48	-	-
40	-	2900,00	-

Konkurssipesä	Vero-osuus, %	Rah.laitososuus %	Vak.osuus %	Osto-osuus %
1	66,94	31,21	1,30	0,52
2	32,22	1,43	7,34	13,25
3	35,84	0,36	18,09	19,70
4	71,81	0,07	19,50	7,94
5	63,70	0,00	29,73	5,72
6	70,04	0,00	24,43	1,53
7	42,57	0,00	17,72	6,40
8	80,94	0,13	6,31	0,00
9	51,99	13,16	12,28	1,88
10	18,17	42,96	0,89	5,65
11	56,11	10,94	6,92	12,31
12	10,23	31,18	2,17	24,37
13	2,07	1,14	1,97	7,70
14	86,64	3,23	8,27	1,86
15	12,93	30,41	23,28	6,82
16	8,06	76,89	4,13	5,90
17	38,95	3,12	1,57	12,01
18	25,74	0,00	5,93	0,78
19	20,90	43,38	0,65	0,00
20	66,65	4,63	9,12	8,11
21	24,76	18,75	19,85	0,37
22	36,77	50,92	5,60	5,96
23	37,30	0,03	14,90	31,92
24	8,43	0,01	1,47	48,13
25	2,16	46,97	0,00	6,38
26	72,65	0,00	23,30	3,90
27	3,10	0,00	7,15	84,05
28	10,35	36,94	1,63	34,73
29	32,53	3,85	1,45	24,05
30	5,49	55,25	1,61	18,76
31	0,00	98,25	0,00	1,75
32	5,67	79,76	0,61	0,42
33	26,76	0,02	0,22	18,62
34	32,86	9,18	26,97	3,80

35	0,00	0,00	0,00	0,00
36	65,04	0,41	10,69	7,56
37	0,00	64,64	0,00	22,18
38	98,14	0,00	1,66	0,00
39	13,13	31,15	15,40	21,20
40	48,49	0,00	3,19	45,33

Konkurssipesä	Muut osuus %	Palkka-osuus %	Vuokra-osuus %	Saneerausosuus %
1	0,03	0,00	0,00	0,00
2	40,52	5,25	0,00	0,00
3	18,99	7,03	0,00	0,00
4	0,67	0,00	0,00	0,00
5	0,85	0,00	0,00	0,00
6	4,00	0,00	0,00	0,00
7	2,56	16,60		
8	4,38	0,00	0,00	8,24
9	18,26	0,00	2,44	0,00
10	27,77	0,00	4,56	0,00
11	0,00	0,00	13,72	0,00
12	31,84	0,00	0,00	0,21
13	69,70	1,97	15,45	0,00
14	0,00	0,00	0,00	0,00
15	18,81	7,76	0,00	0,00
16	5,02	0,00	0,00	0,00
17	35,06	4,86	4,12	0,31
18	50,26	16,25	1,04	0,00
19	35,07	0,00	0,00	0,00
20	0,76	0,00	10,72	0,00
21	21,17	11,70		
22	0,76	0,00	0,00	0,00
23	3,35	2,91	9,59	0,00
24	22,06	5,09	14,81	0,00
25	44,50	0,00	0,00	0,00
26	0,14	0,00	0,00	0,00
27	5,20	0,00	0,50	0,00
28	16,36	0,00	0,00	0,00
29	31,08	0,00	7,04	0,00
30	3,56	12,18	3,17	0,00
31	0,00	0,00	0,00	0,00
32	13,53	0,00	0,00	0,00

33	54,39	0,00	0,00	0,00
34	0,00	4,45		
35	0,00	0,00	0,00	0,00
36	0,00	0,00	16,31	0,00
37	4,95	8,22	0,00	0,00
38	0,20	0,00	0,00	0,00
39	4,93	10,25		
40	0,00	0,00	2,99	0,00

Liite 2: Raukeavien konkurssipesien euromääräiset ja prosentuaaliset velkaerät

Konkurssipesä	Yhtiömuoto	Velat yhteensä, €	Verovelat, €	Rahoituslaitosvelat, €
1	Tmi	370166,93	247799,50	115519,50
2	Oy	164876,24	53118,03	2350,82
4	Oy	318849,52	228977,40	234,26
5	Oy	33811,60	21536,69	-
6	Oy	57550,64	40308,95	-
8	Oy	53371,39	43196,61	71,83
9	Oy	338453,01	175946,07	44545,65
10	Oy	260425,46	47325,15	111871,06
11	Oy	43969,87	24672,99	4808,41
12	Oy	1296029,69	132549,51	404149,47
13	Oy	489166,74	10129,75	5557,19
14	Oy	30451,95	26382,36	985,00
15	Oy	40800,27	5274,46	12406,13
16	Tmi	397690,01	32041,76	305798,28
17	Oy	284676,23	110886,75	8881,39
18	Oy	159187,41	40980,38	-
19	Tmi	104491,67	21836,29	45327,19
20	Oy	78337,96	52213,97	3625,41
23	Oy	99151,40	36984,79	32,65
24	Oy	98616,34	8311,63	5,80
25	Oy	201534,45	4350,89	94651,33
26	Oy	251620,84	182806,29	-
27	Oy	74520,95	2313,60	-
28	Oy	332918,13	34446,10	122970,28
29	Oy	77569,13	25231,39	2984,49
30	Oy	111366,74	6110,47	61525,95
31	kuolinpesä	54453,74	-	53499,81
32	Oy	422987,63	23988,73	337377,01
33	Oy	110617,03	29596,68	17,12
36	Oy	54571,21	35492,43	221,46
40	Oy	97139,33	47103,88	-

Konkurssipesä	Vakuutusmaksuvelat, €	Ostovelat, €	Muut velat, €
1	4821,15	1914,78	112,00
2	12098,54	21850,31	66800,00
4	62167,65	25325,70	2144,51
5	10052,42	1933,89	288,60
6	14060,70	880,99	2300,00

8	3369,56	-	2336,24
9	41562,09	6362,47	61786,73
10	2306,70	14721,09	72326,46
11	3041,84	5413,66	-
12	28117,45	315865,24	412633,24
13	9647,26	37663,11	340938,71
14	2517,21	567,38	-
15	9496,49	2781,46	7676,29
16	16430,09	23474,01	19945,87
17	4480,90	34180,36	99796,07
18	9433,58	1241,75	80000,00
19	679,26	-	36648,93
20	7147,59	6354,49	596,50
23	14774,49	31646,70	3321,08
24	1454,46	47460,04	21757,45
25	-	12859,44	89672,79
26	58633,77	9819,65	361,13
27	5327,54	62631,76	3876,05
28	5417,68	115606,79	54477,28
29	1127,38	18656,96	24110,34
30	1787,67	20887,04	3961,81
31	-	953,93	-
32	2594,95	1791,94	57235,00
33	248,71	20594,62	60159,90
36	5831,81	4125,51	-
40	3100,71	44034,74	-

Konkurssipesä	Palkkavelat, €	Vuokravelat, €	Yrityssaneerausvelat, €
1	-	-	-
2	8658,54	-	-
4	-	-	-
5	-	-	-
6	-	-	-
8	-	-	4397,15
9	-	8250,00	-
10	-	11875,00	-
11	-	6032,97	-
12	-	-	2714,78
13	9650,53	75580,19	-
14	-	-	-

15	3165,44	-	-
16	-	-	-
17	13837,79	11717,93	895,04
18	25873,76	1657,94	-
19	-	-	-
20	-	8400,00	-
23	2880,93	9510,76	-
24	5019,76	14607,20	-
25	-	-	-
26	-	-	-
27	-	372,00	-
28	-	-	-
29	-	5458,57	-
30	13565,62	3528,18	-
31	-	-	-
32	-	-	-
33	-	-	-
36	-	8900,00	-
40	-	2900,00	-

Konkurssipesä	Vero-osuus, %	Rah.laitososuus %	Vak.osuus %	Osto-osuus %
1	66,94	31,21	1,30	0,52
2	32,22	1,43	7,34	13,25
4	71,81	0,07	19,50	7,94
5	63,70	0,00	29,73	5,72
6	70,04	0,00	24,43	1,53
8	80,94	0,13	6,31	0,00
9	51,99	13,16	12,28	1,88
10	18,17	42,96	0,89	5,65
11	56,11	10,94	6,92	12,31
12	10,23	31,18	2,17	24,37
13	2,07	1,14	1,97	7,70
14	86,64	3,23	8,27	1,86
15	12,93	30,41	23,28	6,82
16	8,06	76,89	4,13	5,90
17	38,95	3,12	1,57	12,01
18	25,74	0,00	5,93	0,78
19	20,90	43,38	0,65	0,00
20	66,65	4,63	9,12	8,11
23	37,30	0,03	14,90	31,92

24	8,43	0,01	1,47	48,13
25	2,16	46,97	0,00	6,38
26	72,65	0,00	23,30	3,90
27	3,10	0,00	7,15	84,05
28	10,35	36,94	1,63	34,73
29	32,53	3,85	1,45	24,05
30	5,49	55,25	1,61	18,76
31	0,00	98,25	0,00	1,75
32	5,67	79,76	0,61	0,42
33	26,76	0,02	0,22	18,62
36	65,04	0,41	10,69	7,56
40	48,49	0,00	3,19	45,33

Konkurssipesä	Muut osuus %	Palkka-osuus %	Vuokra-osuus %	Saneerausosuus %
1	0,03	0,00	0,00	0,00
2	40,52	5,25	0,00	0,00
4	0,67	0,00	0,00	0,00
5	0,85	0,00	0,00	0,00
6	4,00	0,00	0,00	0,00
8	4,38	0,00	0,00	8,24
9	18,26	0,00	2,44	0,00
10	27,77	0,00	4,56	0,00
11	0,00	0,00	13,72	0,00
12	31,84	0,00	0,00	0,21
13	69,70	1,97	15,45	0,00
14	0,00	0,00	0,00	0,00
15	18,81	7,76	0,00	0,00
16	5,02	0,00	0,00	0,00
17	35,06	4,86	4,12	0,31
18	50,26	16,25	1,04	0,00
19	35,07	0,00	0,00	0,00
20	0,76	0,00	10,72	0,00
23	3,35	2,91	9,59	0,00
24	22,06	5,09	14,81	0,00
25	44,50	0,00	0,00	0,00
26	0,14	0,00	0,00	0,00
27	5,20	0,00	0,50	0,00
28	16,36	0,00	0,00	0,00
29	31,08	0,00	7,04	0,00
30	3,56	12,18	3,17	0,00

31	0,00	0,00	0,00	0,00
32	13,53	0,00	0,00	0,00
33	54,39	0,00	0,00	0,00
36	0,00	0,00	16,31	0,00
40	0,00	0,00	2,99	0,00